

**Nwa' wvù Baul to san̄εε ê kentaashε
ke
Lum
Fiεε fi nu ê Nwa' wvu Lum wvun
e**

Nwa' wvun to san̄ Baul fô bonyii bo mbee le bo Lum e keeseε ê bó fiεε fi wvú kee εkumε mbee wvù è nu wvu bonyii bo Klistu le bô fiεε fi mbee wvudvu shieele le bonyii bodvu egeè. Nwa' wvudvu wvun ken̄ke fiεε ficii fi εkumε bon'yεεyi bo Baul le fele bon̄wa' bew bomew bocii.

Wvú nu ε gay le bonyii bocii, kenεε è nu Bojuu kenεε bonyii bô yaa nu ke Bojuu ken̄ke keeseyse bikuu bibole bô bo Nyo', njefo bó bocii nu ε bó ken̄ke kebefε. Wvú nu ε jeme le wee keeseyse εkolε kew bô Nyo' nu ke seke wvú ε lese fitele yî Jisos Klistu le.

Baul to nu ε san̄ ten̄ keeseyse lenε dì wvú to gomte keeke elen̄ egen̄ eyen̄ kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Lum e kedvu le. Wvú to seyse le wen nu ke edioo ε gen̄ ε buy jó, é wen emoocε bô bó caan ege lemme ê bó entelen̄, é bó ke etom wen é wen egen̄ fwe, egen̄ ebuy Sbεen̄.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1-17 Ken̄kewcε bô bikuu bi mwεem e

1:18–3:20 Ekumε le bonyii bocii yî nshε le shieele le bó eboyse bó

3:21–4:25 Je yî Nyo' gomte le bonyii efey jó sε boy

5:1–8:39 Nshii wvu fwe wvù bonyii bo Klistu le ken̄ke

9:1–11:36 Bonyii bo Israel ê ntaŋ Nyo' le
 12:1–15:13 Nce bonyii bo Klistu le
 15:14–16:27 Kemεse bô bonŋgayma ê bonyii

¹ **ε** nu me wvù Baul wvù waa lemme Klistu Jisos. Nyo' to nu ϵ tee me ϵ me enù waa ntum Jisos, $g\epsilon\epsilon$ ϵ me enfewci saaka wvù jee wvu wvuwen. ² Saaka wvù jee wvun nu wvù Nyo' to kawεε bonyii dvù fele yi bonyii bew bo ntum e, no fi nu ϵ bó ϵ sanŋ ê Nŋwa' we wvù yuule le. ³ Wvù nu ϵ kumε Waa we wvù to joε ye wee wvu wum, ϵ bó boo wvù ê kfuu di Nfon Dawe le. ⁴ Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ϵ Nyo' to duŋcε fele yi Keyoy ke Yuule le ϵ è nu Waa wen wvù kεŋke mvunŋgay no wvù to bvuseεε wvù yi kpwe le. * ⁵ **ε** ge Jisos Klistu Nyo' ϵ sε buw me ϵ me enù waa we ntum, wvu ϵ me enŋe é bonyii bocii bô yaa nu kε Bojuu elese fitele yi ye le, eyuukè ϵ è nu wvù le bensee diee diew. ⁶ Ben tεn nu nŋoo bonyii bô Nyo' nu ϵ tee wase ϵ bó enù bonyii bo Jisos Klistu le.

⁷ Me ϵ no nsaŋke nŋwa' wvun fô ben e bocii bô nu Lum, bô nu fitele fi Nyo' le, ϵ wvù ϵ tee ϵ bó enù bonyii bô è nu bew.

Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonεn ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù $\epsilon\epsilon$ tene.

ε Baul no shieele keelaa ghane ê bonyii bo Lum e

1:1 Lem 9:3-15; 26:16; Gal 1:15-16 **1:2** 3:21; 1Bi 1:10-12 **1:3** Mat 1:1; 20:30-31; Lem 13:33; 2Tim 2:8 * **1:4** Kεnεε le, “Jisos Klistu nu ϵ Nyo' to duŋcε bô mvunŋgay fele yi Keyoy ke Yuule le ϵ è nu Waa wen no wvù to bvuseεε wvù yi kpwe le”. **1:5** 11:13; 15:15-18; Gal 1:1; 2:7, 9 **1:7** 5:1; 15:33; 16:20; 1Kol 7:15

⁸ Me ηgomte keen'yaw enya keyoone ê Nyo' wem nje ben bocii nfele yî Jisos Klistu le, njefo won tfuu jemyi ekumε fitele fi ben nu ε lese yî ye le. ⁹ Nyo' wvù me nlemte wvù le bô fitele fiem ficii yî saaka wvù jee wvu ekumε Waa we le leeme fwe wem le me ηké no ηkumyi ben sekecii ê bunle yem e. ¹⁰ Me ηké ndioo mbunlee no nleke le é je nelo ε yene, é me ento ê ben e keseen fen é Nyo' ε bee, ¹¹ njefo me ηkoonke naa baay keen'yen ben e wvu le me engaw nnya yî Keyoy ke Yuule nu ε nya ê me beene, é yî ege é ben etemyi. ¹² Fì nu le, é beene eyvuwsε mvuntelem mvuseεbeene, é fitele fi ben lese yî Nyo' le eyvuwsε fiem, é fiem eyvuwsε finen. ¹³ Boom bo bwεem e, me ηgomte le ben ekiε le me nu ε ηkaw wase bokan e bokan e le me nu ento ê ben e, ηké ηkaw ε fiεε jewse ke me. E me ηgomte le me ento wvu le me enkenke ηgbwele jo ben lenlen no me nu ε ηkenke wase jo bonyii bomew bò yaa nu ke Bojuu. ¹⁴ Lemme din fô bonyii bocii le nu ê kendon kem e, kenεε è nu bonyii bò nu won wvù yuu wase le, kenεε è nu bò bεε entfun, kenεε bonyii bò kenke bvufee, kenεε bò bεε biyuj. ¹⁵ E nεε fiεε fi fitele bεenci naa me baay keenfewcε saaka wvù jee ê ben ten bò nu Lum.

Mvunḡay mvu saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le

¹⁶ Ben ekeè le ke me η'wuumene fiεε fi ekumε saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ke. Me ηkee lo le è nu fô mvunḡay mvu Nyo' le keeboyse wee tfuu wvù nu ε lese fitele yî ye le nu. E saaka wvun yaake gne

ε è nu fô Bojuu le se gene ten fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le. ¹⁷ Fì nu ε saaka wvù jee wvun dunji je yì Nyo' joo le wee nu teytey ê wvù ejise le. Ε ffin κew ε γεν ε mese yì fitele fi mwεten lese yì ye le. Ε nu fiεε fi bó nu ε san le,

“Wee wvu teytey nu ke ecee nje fitele fi wvù lese yì Nyo' le.”

Shém ffuuke Nyo' no bonyii buwyi mwεem

¹⁸ Me njemyi nen njefo shém Nyo' ké no ffuuke fowe bô bonyii bò maa lo wvù buwyi mwεem, ε gee dibole di befe yike keceey ke diεw Nyo' le. ¹⁹ Yì ffuuke nonen njefo fiεε fi bonyii nulo ekiεε ekume Nyo' yen'yi endan, njefo wvù wvù Nyo' nu ε dunce wase ê bó. ²⁰ Ε κew naa lo fonkew no Nyo' to bomεε won nu ε mvungay mwew mvù mey lo, bô no wvù wvù Nyo' nu, nu ε bonyii ε yen wase ε bvuu ε kieε yì mwεem mvù wvù bom e, naa no bonyii yaa cim yene wvù le ke. Nonen ke je bvuu nu dvù yì bó ke ene ewowlene duu le ke bó kee Nyo' ke.

²¹ Naa no bó cim kee Nyo' nonen, ke bó wvumte wvù diεwe Nyo' le kenεε nyaa keyoone ê wvù ke. Bonkpawce bobole nu ε ne ε tu bo εcici. Bikuu bibole bi biye nu ε yinjen ke ε è nu bô εjiwe. ²² Bó duu le bó kenke bvufee, ε kaa ε ne ε tu biyuj. ²³ Bó nu ε shεε keebunlee Nyo' bvukuke wvù yaa nulo ekpwe ke, ε fey ε no bunlee ε è nu mvumooso mvù bó kene bô can mvù ε no fieesene bonyii bò nulo

1:17 3:21-30; 4; 10:4-13; Abk 2:4; Gal 3:9-12; Fili 3:9; Ibu 10:38

1:18 2:5, 8; Εfe 5:6; 2Tes 2:12 **1:19** Job 12:9; Mben 19:1-4; Lem

17:27-28; 1Kol 1:21 **1:21** Εfe 4:17-18 **1:22** 1Kol 1:19-20 **1:23**

Dito 4:16-18; Mben 106:20

ekpweken, bô mvunyiim noo nyám yì lene we, bô yì sone kuse.

²⁴ No fí nu nonen Nyo' ε mum ε cine bó le bó ε no gee wase ε è nu mwεεm mvù mvuntelem mvubole shieele mvù è nu mwεεm mvu nnyen e, ε bó gee nonen bô ye yibo wee bô wee, mum shoose bikuu bibole. ²⁵ Bó nu ε kumen keceey ke ekumε Nyo' ε tu mbiay, ε no bunlee bvuu lemte ε è nu mwεεm mvù Nyo' bom e efey keebunlee bvuu lemte ε è nu wvú wvù Bomεen e. Ε è nu wvú wvù bó keηke keebensee sekecii σε ηka. Fí enù nonen. ²⁶ No bó gee nonen, Nyo' ε mum ε cine bó le, ye ε no yvuwse bó keegeε mwεεm mvu kenshoose le. Ε bokεneε jiime fô bokεneε le, ε Nyo' to baa bom wee le wvú egeè nonen ke. ²⁷ Ε è nu ke leηleη no bolemsε cin'yi je yì Nyo' to gee keejiime bô bokεneε le, ε ye yvuwse bó keejiime ε è nu fô bolemsε bomew e. Ε bolemsε gee mwεεm mvu kenshoose le bô bolemsε bomew. No bó gee nonen mum joo ηγεω yì bikuu bibole wvù è nu nlawma gee dibole di befe.

²⁸ No bonyii bodvu baa eyene le fí nu leη keekiεε Nyo', Nyo' ε mum ε cine bó le le bó ekeηke bvufee ε è nu bvu keyuη e, mum gee mwεεm mvù bó yaa keηke keegeε ke. ²⁹ Mvuntelem mvubole ε mum ε no nu ε mvú ε yiηsen bô mwεεm mvù befe jεey jεey. Bó buwyi mwεεm, dewkene εjise, keηke mvuntelem mvù befe, bene bindoη bô bonyii, yuwyi bonyii, diuu bvudiuw, leele kenleεema, ηgomgome bô mwεεm, kunsene mvuηkunsen, ³⁰ beete bô ediee ε bonyii, bane Nyo', σεεnene kensεεnen, temyi

bikuu, saale ye, momte kuw, tɛmyi bikuu bô bo'icee bobole noo bobwee bobole. ³¹ Bó nu biyuj yaa leeme yî diɛw yibole kɛ. Bó nyɛwle bô bonyii bomew, yaa camte shen fô bonyii le kɛ. ³² Bó gee nonɛn kee kɛ naa lɛ Nyo' nu ɛ leke wase lɛ wee wvù gee mvumvun mwɛɛm nu ɛ wvù kɛɲke keekpwe. Geenɛn, bó ɛ no gee kɛ gene dvú, bvuu bɛnsee bonyii bô gee kfuu mvumwɛ mwɛɛm.

2

Nyo' nu ke esaake wee bii gee di mwɛɛn e

¹ Nonɛn wo wvù lomte gee di wee mvu le kɛnɛɛ è nu wo wvù yɛɛ, ekeè lɛ kɛ wo tɛn nu sɛ jay kɛ. Ɛ keè lɛ no wo lomte gee diɛw nu ɛ wo leese ɛ è nu ɛkolɛ kuw ɲɛw e, njefo wo wvù lomte wɛ gee kɛ naa tɛn fiɛɛ fi wvù gee. ² Beene kee lo lɛ, é Nyo' laɲ ɲɛw yî bonyii bô gee mvumvun mwɛɛm e, tu wvù laaɲke bii keɛɛy e. ³ Nonɛn wo wɛ wvù lomte gee di bonyii bô gee kfuu mvumwɛ mwɛɛm e, geenɛn ɛ wo keɛɛ gee kɛ tɛn mvú, kpwaake lɛ wo nu ke eboy can nsaw Nyo' le? ⁴ Nu lɛ kɛ wo yɛne lɛ Nyo' kɛɲke fitele fi jee fô bonyii le baay, kuule shém baay, nu tɛn nyɛkeey baay ɛ? Ɛ keè lɛ fitele fi jee fi Nyo' le fô wo le duɲci lɛ wo ekumɛn fitele fiuw.

⁵ Geenɛn no wo nu ɛ tun keekumɛn fitele fiuw, ɛ no gee ɛ fí tɛmyi kɛ gene lo, nu ɛ wo biise ɛ è nu ɲɛw fô ɛkolɛ kuw e, wvù nu ke enu diuu di Nyo' nu ke eduɲɛ shém yî ffuuke seke wvù saake bonyii bocii ê je yi lɛɲ e. ⁶ Nyo' nu ke elaw wee mwaan mwaan bii gee di mwɛɛn e. ⁷ Bonyii bô nu nyɛkeey, lemte

lemme di jee, gomte ε è nu bvukukε bô n'wvum noo nshii wvù yaa kaa κε, nu ε wvù nu ke enya nshii wvù mεy lo ê bó. ⁸ Geenεn ε bonyii bô taale κε ε è nu bikuu bibole, tune keeyuw kecεεy e, gee ε è nu mwεεm mvù befe, nu ε Nyo' nu ke edunçe shém yì ton'yεen bô ηγεw ê bó. ⁹ Monlum mo baay bô nsase nu ke enu fô wee tfuu wvù gee kebefε le ε κεw yì Bojuu le ε γεν yì bonyii bô yaa nu κε Bojuu le. ¹⁰ Geenεn, ε bvukukε bô n'wvum noo nλεeten nu ke enu fô bonyii bô gee gee di jee le ε κεw yì Bojuu le ε γεν yì bonyii bô yaa nu κε Bojuu le. ¹¹ Fí nu ke enu nonεn njefo κε Nyo' ké no dunçi kejεεy jεεy κε.

¹² Bonyii bocii bô gee kebefε se bó cim κεηke bonci bo Muses e, nu ε bó nu ke eley κε ηγεw e naa no bó yaa cim κεηke bonci κε. Ε bonyii bocii bô gee kebefε ε bó nu εκuse jo bonci, nu ε bó nu ke esaw bó bii bonci bodvu le. ¹³ Fí nu nonεn njefo κε Nyo' nu ke ejo wee le wvù nu teytey ê wvù εjise njefo wvù yuuke fiεε fi bonci jemyi κε. Wvù nu ke ejo wee le wvù nu teytey ε è nu seke mwεεn gee fiεε fi bonci gomte. ¹⁴ Ε bonyii bô yaa nu κε Bojuu bô nu se bonci nε ε no gee mwεεm bô bonkpwawce bobole ε è nu mwεεm mvù bonci gomte, tu bó nu wase bonci fô bikuu bibole naa no bó baa cim κεηke bonci bô Nyo' nu ε nya ê Bojuu κε. ¹⁵ Fifiε dunçi le fiεε fi bonci gomte nu ε Nyo' ε san fô mvuntelem mvubole. Ε mvuntelem mvubole seje ten ê bó nonεn. Ε bó dioo gee fiεε fi befe, é fitele no saake bó. Ε bó dioo gee fi jee, é fí no tomte bó. ¹⁶ Mwεεm mvun nu ke ekooy diuu di Nyo' nu ke esaw bonkpwawce bô

2:11 Lem 10:34; Kolo 3:25; 1Bi 1:17; Jεm 2:1 **2:12** Mat 7:21
2:16 2:6; 1Kol 4:5

bonyii bocii kenke ê nnyile le fele yî Klistu Jisos e, no saaka wvù jee wvù me nfewci duŋci.

Bojuu saale ye bô bonci

¹⁷ Wo wvù tenje ekole kuw le wee Juu, wo geele ekole yî bonci bo Muses e, yuuke ye le wo nu wee Nyo', ¹⁸ ε bó ε yeeyi wase ben bô bonci ben ε kiese fiεε fi Nyo' shieele, kee ten fiεε fi looci jee naa ntay. ¹⁹ Ben kee naa ntay le è nu ben bô duŋci je ê binfefe, nu ten bin'yeese fô bonyii bô nu kenjiwe le, ²⁰ ε ben nu bô teete biyuŋ, ε è nu ben bô yeeyi bonyii bô maa mwεεm diεwε mvunley mvu boom e njefo bonci nu ε nya wase ben bô bvufee bvucii noo keceey. ²¹ Wo wvù yeeyi bonyii nonen, wo yeeyi ke ten kuw ekole? Wo wvù fewci le fo wee econ bvucŋ, wo gee neε fiuw? ²² Wo wvù kayte le fo dwee wee kenεε kpwεε wee ejiim bô wee mvu, wo nu se wo gee nonen e? Wo wvù kaci lo fiεε fi ekume mvumooso, wo nu se wo coŋke mwεεm yéw ncese yi mvumooso le? ²³ Wo wvù saale ye bô bonci bo Nyo' le, ke wo yaa shoose Nyo' no wo ngoyte bonci bodvu? ²⁴ ε nu fiεε fi bó nu ε saŋ le, “Bonyii bô yaa nu ke Bojuu ké no beete bô diee di Nyo' le ε è ge gee dinen ben Bojuu.”

²⁵ Keetfuse wee yew kenke naa sew, é è fen nu le wee wvudvu gee fiεε fi bonci gayte. Geenεn, é wo ngoyte bonci, tu ntfuse yew wvù bó tfuse wo yew wvudvu nu ke diεwε wo beε ntffuse. ²⁶ Wee é no beε ntffuse, gee fiεε fi leŋ fi bonci gomte, bó saa ejo le bó nu ε tfuse wase wvú yew, naa no wvú

2:17 9:4; YeSa 48:1 **2:19** Mat 15:14 **2:21** Mat 23:3-4; Jon 7:19

2:24 Esek 36:20 **2:25** 1Kol 7:19; Gal 5:3 **2:26** Gal 5:6

cim bæε nttffuse? ²⁷ Nonεn, bonyii bò bæε nttffuse yî nyam ye le geenεn gεεle bonci nu ke ege é bó else ben Bojuu ηgew e bò keηke bonci bò bó to saηεε, ε ben bvuu tfuuse bonyii yew geenεn ηgoyte bonci bodvu. ²⁸ Ben ekeè λε κε wee Juu wvu λεη nu wvù yen'yi ye le κε. Ε κε ntfuse yew wvu λεη nu fiεε fi bó yεne fí le εκfuη yî nyam ye le κε. ²⁹ Wee Juu wvu λεη nu wvu ê fitele le. Ε ntfuse yew wvu λεη nu wvu ê fitele le, wvù ε seyse Keyoy ke Yuule, ε ε yaa nu fiεε fi bó yεne εjise κε. Wvuwε wee nu ε ε ké no bensee Nyo' wvú. Κε ε ké no bensee bonyii wvú κε.

3

Nyo' leeme κε yî keceεy e

¹ No fí nu nonεn, Bojuu fele bonyii bomew yî fiεε le? Ε σεw nu dvú yî ntfuse wvù bó tfuuse bonyii yew e? ² 'Εε, Bojuu fele naa bonyii bomew ê jé le nteen. Fi baay nu λε Nyo' to nu ε nya diεw ye ε ε nu can yibole. ³ Ε nulo é bó emum egay λε no bonyii bomew bó le to baa eleeme yî diεw yidvu le, tu fifiε nu ege é Nyo' saa ebvuu eleeme yî diεw ye le? ⁴ Κε ε nulo é fí ekooy nonεn κε! Naa no bonyii bocii cim nu naa bo mbiay e, nu ε Nyo' leeme κε yî keceεy e, no bó nu ε saη λε,
 “Nyo', wo dioo jemyi, ε njeme wo no nu κε wvu λεη. Ε wo ké no soo κε lo nsaw wo.”

⁵ Geenεn é gee disεεbeene di yaa nu κε teytey fici keegeε λε gee di Nyo' le di teytey eyen'yi ntaγ, tu ε nulo é beene egay λε la? Ε nulo é beene egay λε Nyo' baa gee λεη keelaanke ηgew yî yese beene le?

Me mbiite nɛn ɛ è nu no wee wvu wum ké no biite.
⁶ Kɛ è nulo é fí enu nonɛn kɛ! Ɛ fí nu nonɛn, é Nyo'
 ke eghan nɛɛ sɛ saw won? ⁷ Geenɛn é me mbiayte
 mbiay ɛ yí gee ɛ kecɛɛy ke Nyo' le yen'yi gene lo
 fwe fwe too bô mbense fô diee diew e, é bó ebvuu
 esaake me ɛ me nu wee kebefɛ nje la? ⁸ Ɛ è fɛn nu
 nonɛn é bese saa egay ɛ, “Fí jee ɛ beene egeè bibefɛ
 wvu ɛ mwɛɛm mvù jee etoò le?” Njeme wvun nu
 wvù bonyii beete diee disɛse dvú duu ɛ è gayte
 bese. Boba bonyii nu ɛ bó nu ke ekɛɲkɛ ɲɛw wvù
 bó kɛɲke keekɛɲkɛ.

Kɛ wee wvu teytey nu naa lo dvú kɛ

⁹ Beene nu jeme naa ɛ la keseen? Bese Bojuu
 fele bonyii bomew e? Naa fɛɛ ghɛɛy! Beene nu ɛ
 yɛn wase ɛ Bojuu noo bonyii bô yaa nu kɛ Bojuu
 nu can mvuɲgay mvu kebefɛ le. ¹⁰ Fifin nu no bó
 nu ɛ saɲ ɛ,

“Kɛ wee wvu teytey nu dvú kɛ, naa lo mwaan.

¹¹ Kɛ wee nu dvú wvù kɛɲke bvufɛe kɛ,

ɛ kɛ wee nu dvú wvù gomte Nyo' kɛ.

¹² Bonyii bocii nu ɛ banke wase jim ê Nyo' le.

Bó bocii nu ɛ tu wase mwɛɛm mvu ɛcici.

Kɛ wee wvù kɛɲke fitele fí jee nu dvú kɛ, naa lo
 mwaan.

¹³ Bó nu ɛ yan bosew ɛ gɛɛ boyɛ diɛwɛ jém e.

Bó nu bonyii bo leme le.

Njeme wvù buyte dew yibole nulo eyu wee diɛwɛ
 ɛdien ɛ fimbuw e.

¹⁴ Boncun bô njeme wvù cewcewe nu ɛ yiɲsɛn dew
 yibole.

15 Bó ké no nu cekey keeyu lo wee.

16 Bó ké no beete bô mwεεm,
too bô ηγεw mondvuum monciim mò bó gene mó
le.

17 Kε bó kee lo fiεε ekumε nce wvu nyεkeey kε.

18 Kε bó keηke naa lo nfan wvù wvu Nyo' fô mvun-
telem mvubole kε.”

19 Beene nu ε kiεε keseen λε fiεε fi bonci jemyi,
nu ε bó jemyi ê bonyii bò nu εκuse jo bonci bodvu,
wvu λε fo wee ke εκεηke naa lo fiεε fi wvú ewowlεn
jeme kε. Wee tfuu yî won wvun e nu ke eleem ê
Nyo' εjise etaje diuw we. 20 Ben ekeè λε, kε wee
wvu wum nu dvú wvù Nyo' nu ke ejo λε wvú nu
teytey ê wvú εjise njefo wvú gee fiεε fi bonci gomte
kε, njefo bonci gee ε bonyii kee lo mwεεm mvù befe
mvù bó gee.

Je yì Nyo' joo λε wee nu teytey jó

21 Geenεn, keseen nu ε Nyo' ε duηce wase je yì
wvú joo wee λε wvú nu teytey jó ê wvú εjise. Ε je
yidvu yaa keηke fiεε keege bô bonci kε. Je yidvu yin
nu ε Nwa' bonci bo Muses e noo Bonwa' bo bonyii
bo ntum Nyo' le to tomte wase. 22 Je yì Nyo' joo λε
wee nu teytey jó, nu ε yì bii fitele fi wee wvudvu
lese yì Jisos Klistu le. Ε Nyo' gee fifin fô wee tfuu
wvù nu ε lese fitele yì Klistu le, njefo fô Nyo' le nu ε
wee mvu yaa nu jεεy kε, 23 no wee tfuu nu ε ge wase
kebefε ε mum ε no nu ncejole fô bvukuke bvu Nyo'
le. 24 Geenεn, ε keseen nu ε Nyo' ε jo wase bonyii
λε bó nu σε jay. Ε ε ge mbuwma we wvù wvú to

3:15 Yεsa 59:7-8 3:18 Mben 36:1 3:20 Job 4:17; Mben 130:2;
143:2; Lum 4:15; Gal 2:16; 3:22 3:21 1:2, 17 3:22 2:11; 3:9;
10:12; 11:32 3:23 5:2, 12; 8:18-20; Keη 3:19 3:24 5:17; Εfe 2:8;
Tay 3:7

buwεε bonyii dvú diεwε nnya le fele yî Klistu Jisos wvù to sumεε bonyii can ηγεw e. ²⁵ Nyo' to nu ε nya wvú diεwε ncese le keege keman bô ελεμε kew. Ε keman kin nu fô bonyii bocii bô nu ε lese fitele yî ye le. Wvú to ge keman kin keeduηce ε wen wvù Nyo' nu wee wvu teytey, njefo wvú wvù Nyo' to kuule lo shém bô bibefe bibole bì bó to shee gee fwele. ²⁶ Fifi to nu keeduηce yî kefew ke keseen e ε wen wvù Nyo' kebεε nu wee wvù gee mwεεm teytey, ε è bvuu nu wen wvù joo wee wvù nu ε lese fitele yî Jisos e ε mwεten nu se jay. ²⁷ No fí nu nonen, tu fiεε bεε dvú fi è nelo é beene ebensee ye yî dvú le? Ke fiεε nu dvú ke! Ε nelo é bó ebvuu ebensee ye yî nci wvù la le? Nuu ε ebensee yî mwεεm mvù beene lemte le ε? Naa lo shikeey! Fí leeme ε è nu yî nci wvù ε beene nu ε lese fitele yî Jisos e. ²⁸ Ε nεε no fí nu. Beene nu ε leke ε Nyo' joo wee ε mwεten nu se jay ε è nu nje fitele fi wvú lese yî Jisos e, ε è yaa nu nje wvú gee fiεε fi bonci gomte ke. ²⁹ Nuu ε Nyo' nu ke Nyo' Bojuu maan ε? Ke ε nu ten Nyo' bonyii bô yaa nu ke Bojuu le? 'Εε, wvú nu ten Nyo' bonyii bô yaa nu ke Bojuu, ³⁰ no Nyo' mey ke mwaan, ε è nu wvú wvù nu ke ejo bonyii bô bó nu ε tfuse yew ε bó nu se jay, ε è mey ke nje fitele fi bó lese yî Klistu le ke leηleη no wvú nu ke ejo bô nu ntffuse ε bó nu se jay ke ten nje fitele fi bó lese yî Klistu le. ³¹ Fí fen nu ε beene emwase bonci nje fitele fi beene lese yî Klistu le? Naa lo, ke è nulo é fí enù nonen ke! Fí nu ε beene keηke keeleeme lo yî

3:25 Mat 26:28; Εfe 2:13; Kolo 1:20; Ibu 9:12-14; 1Jon 1:7; Mwm 1:5; 5:9; 5:1; 2Kol 5:18-21; Εfe 2:14-16; Kolo 1:20; 1:17; 3:3-4 **3:27** 3:1, 21, 31; 8:2 **3:28** Gal 2:16 **3:29** 3:22; 4:11-12 **3:31** 6:15; 8:2-4

bonci le.

4

Abla'am nu kenfewsɛn ke wee wvù Nyo' joo le wvù nu sɛ jay e

¹ Ɛ nulo é beene egay le Abla'am wvù icee kfuu disɛbeene to yɛn le la ɛkumɛ saaka wvun? ² Ɛ Nyo' fɛn to jo Abla'am le wvù nu sɛ jay e è nu nje lemme dì jee dì wvù to geɛ, kɛ tu wvù nulo ekfune gvuw ɛkumɛ fí. Geenɛn, kɛ wvù kɛɲke naa lo fiɛɛ fí wvù nulo ekfune gvuw dvù ê Nyo' ɛjise kɛ, ³ njefo Nwa' Nyo' gayte le,

“Abla'am to nu ɛ lese fitele yî Nyo' le,

ɛ Nyo' mum jo wvù le wvù nu wee wvu teytey.”

⁴ Wee wvù lemte ɛ bó laake wvù, ké lemte é bó elaw wvù, bó saa ejo le nlawma we nu kɛ lo nnya ɛ bó ɛ nya ê wvù kɛ. Ɛ bó jo le è nu nlawma wvù wvù kɛɲke keekɛɲke. ⁵ Geenɛn, é wee nu sɛ wvù ɛ lem fiɛɛ, ɛ lese ɛ è nu fitele yî Nyo' wvù joo bonyii bò befe le bó nu sɛ jay ê wvù ɛjise, tu Nyo' nu ejo mwɛtɛn le wvù nu teytey ê wvù ɛjise nje fitele fí wvù lese yî ye le. ⁶ Dawe tɛn to nu ɛ jeme le njon wvu baay nu wvu bonyii bò Nyo' joo le bó nu teytey ê wvù ɛjise ɛ è yaa nu nje lemme dì bó nu ɛ lem kɛ.

⁷ Wvù to nu ɛ jeme le,

“Njon wvu baay nu fô bonyii bò Nyo' nu ɛ lɛɛshɛ wase bojaj bobole,

ɛ banɲɛ bibefɛ bibole.

⁸ Ɛ njon wvu baay nu fô wee wvù Nyo' yaa bæɛ ɲgoyte fite fi kebefɛ kew e kɛ.”

⁹ No fí nu nonɛn, tu njon wvu baay wvun nu ke fô bonyii bò bó nu ε tfuse bó yew maan e? Nuw le wvú nu ten fô bò bæε ntffuse le le? Beene be ε gay wase le, “Fitele fí Ablam to lesεε yí Nyo' le to nu ε ge ε Nyo' jo wvú le wvú nu wee wvu teyey.”

¹⁰ Nyo' to jo Ablam le wvú nu wee wvu teyey ε è nu seke la? ε to nu ε bó ε tfuse wase wvú yew, nuw ε wvú bæε ntffuse le? ε to nu ε wvú bæε ntffuse. Ke bó to baa tfuse wase wvú yew ke. ¹¹ Bó to tfuse wvú yew diεwε nciise le keedunεε le wvú nu wase wee wvu teyey nje fitele fí wvú to lesεε yí Nyo' le seke wvú to bæε ntffuse. Nonɛn Ablam ε mum ε no nu icee bonyii bocii bò nu ε lese fitele yí Nyo' le ε bó baa tfuse bó yew ke, wvu le Nyo' ejo ten bó le bó nu bonyii bo teyey ê wvú ejise. ¹² ε wvú nu ten icee bonyii bò bó nu ε tfuse wase bó yew, ε è yaa nu ke nje bó nu ε tfuse bó yew ke. ε nu nje bó nu ε jo ekale kew yí fitele fí wvú to lesεε yí Nyo' le ε bó se ke tfuse wvú yew.

Ablam to keŋke fiεε fi Nyo' kawεε ε è nu nje fitele fí wvú to lesεε yí Nyo' le

¹³ Nkawma wvú Nyo' to kawεε Ablam le wvú bò boom bew nu ke eyow ekole ke nshε le to baa nu nje Ablam to gεεle bonci ke. ε to nu nje fitele fí wvú to lesεε yí Nyo' le, ε Nyo' jo wvú le wvú nu teyey ê wvú ejise. ¹⁴ ε è to nu le bonyii bò nu ke ekεŋke fiεε fí Nyo' to kawεε nu ke bonyii bò gee no bonci gomte, ke tu fitele fí bó leese yí Nyo' le yaa keŋke sew ke, ε ŋkawma wvú Nyo' kawεε wvudvu nu ten εcici. ¹⁵ Fiεε fí nu, nu le bonci ké no gee ke ε shém

4:11 Keŋ 17:9-11; Gal 3:7; Lum 2:28-29 **4:12** Mat 3:9 **4:13** Keŋ 12:7; 22:17 **4:14** Gal 3:18 **4:15** 3:20; 5:13, 20; 7:7-13; Gal 3:19

ffuuke lo Nyo', njefo é nci baa enu, fiεε fimew saa enu le wee nu ε ηgoy nci κε. ¹⁶ Fí ε mum ε no nu le, ηkawma wvudvu bii ε è nu fitele fi wvú lesεε yí Nyo' le wvu le é enu mbuwma ε wvú ε to fô wvú le, ε fiεε fi wvú kawεε fidvu κεηke keekooy fô kfuu diew e dicii, ε è yaa nu κε fô bonyii bò leeme yí bonci le maan κε. Ε nu ten fô bonyii bò nu ε lese fitele yí Nyo' le leηleη no Aba'am to lesεε, njefo Aba'am nu icee wesebeene bocii bò nu bonyii bo Nyo' le.

¹⁷ Fifiñ nu no bó nu ε san η Nyo' gayte ê Aba'am le, “Me nu ε ηge le wo enù icee bitum nteen.”

Wvú nu icee wesebeene ê Nyo' ejise. Ε nu Nyo' wvù Aba'am to lesεε fitele yí ye le. Ε è nu wvú wvù gee ε bonyii bò nu ε kpweκεn wase kaase tuu dvú. Ε è bvuu nu wvú wvù gee ε mwεεm mvù ke baa nu wase dvú se nu dvú. ¹⁸ Aba'am to nu ε no taale κε fwe kee le wen nu ke eκεηke fiεε fi Nyo' kawεε naa no wvú to nu wase ε è yaa nulo é wvú ebvuu etaale fwe yí fiεε le κε. Geenεn, ε wvú lese κε fitele yí Nyo' le ke ghan no nu, “Icee bitum nteen”, κε no Nyo' to kawεε ê wvú le,

“Boom buw nu ke elone lo.”

¹⁹ Ε to nu ε Aba'am gene wase bilum gbwee, geenεn ε wvú fanε yaa ewεε yí fitele fi wvú to lesεε yí Nyo' le κε, naa no wvú to yεne ekole kew e le wen nu wase diεwe wee wvù nu ε kpwe wase le, yεne ten le kpweεε wvù Sela nu kase ε tee diew ε le wase.

²⁰ Wvú to baa ekεw eκεηke kemaηεn wvu le wvú enε eκεηke mvuntelem mvunfεεm ekume ηkawma wvù Nyo' kawεε wvú dvú κε. Fitele fi wvú to lesεε yí Nyo' le to nu ε teme γεν lo fwe, ε wvú no tumte

4:16 Gal 3:7 **4:17** Keη 15:5; 17:4-5; 2Kol 1:9; Ibu 11:12, 19

4:19 Keη 17:1-6; Ibu 11:11

ke ε è nu monkum mo Nyo' le. ²¹ Wvú to nu ε mum bee naa bô fitele fiew ficii le Nyo' kenke mvungay keege fiεε fi wvú to kawεε. ²² Ε nεε fiεε fi fitele fi wvú to leseε yî Nyo' le to nu ε ge ε Nyo' jo le wvú nu wee wvu teytey ê wvú εjise. ²³ Geenεn, njeme wvu le, “Nyo' to nu ε jo wvú nonεn,” nu ε bó yaa san ke ε è nu fô Abla'am e maan ke. ²⁴ Wvú nu tεn fô beene le. Nyo' wvú beene lese fitele yî ye le nu ke ejo tεn beene nonεn. Ε nu wvú wvú to bvuseε Jisos wvú Tata wesebeene yî kpwe le. ²⁵ Jisos nu wvú bó to nyaε ε wvú kpwe nje bibεε bisεεbeene. Ε Nyo' kase bvuse wvú yî kpwe le wvu le wen ejo le beene nu se jay.

5

Bvujonke bvú beene kenke njefo Nyo' nu ε jo wase beene le beene nu se jay

¹ Keseen no Nyo' nu ε jo wase beene le beene nu se jay nje fitele fi beene lese yî ye le, beene ε mum ε no nu yî nyεkeey e beene ε bó nje fiεε fi Tata wesebeene wvú Jisos Klistu ge. ² Ε ge wvú beene ε se kenke je keeley mbuwma wvú beene nu yî dvú le keseen nje fitele fi beene lese yî ye le. Beene ε no lanlanε no beene taale fwe kee le beene nu ke ekenke fô bvukuke bvú Nyo' le. ³ Ε ke è mey ke nonεn ke, beene lanlanε tεn yî bongεw bò beene yεne le, njefo beene kee lo le bongεw gee ε wee no

4:21 Ken 18:14; Luk 1:37 **4:22** 4:3 **4:23** 10:9; 15:4 **4:25**
 Yεsa 53:4-5, 10; Lum 8:32-34; 1Kol 15:17 **5:1** 3:21-30; 3:25-26
5:2 6:14; 2Kol 6:1; 12:9; Gal 1:6; 5:4; Εfe 2:5-8; 1Bi 1:10-11; 4:13-14;
 5:10, 12; Lum 3:23; 5:2; 8:17-18; 8:17-18; 9:23; 1Kol 2:7; 2Kol 3:18;
 4:17; Kolo 1:27; 3:4; 1Tes 2:12; 2Tim 2:10; 1Bi 5:1 **5:3** Jεm 1:2-3,
 12; 1Bi 1:5-7

kee keekuu shém. ⁴ Ε shém yì kuuleεεν gee ε Nyo' bensee wee le wvú nu ε kocεn. Ε Nyo' dioo bensee wee le wvú nu ε kocεn, é wvú no taale ke wase ε è nu fwe yì fiεε le, kee le wen nu ke ekeηke. ⁵ Ε fiεε fi beene taale fwe yì dvú le yaa nulo ke eyuu efey kuse ke, njefo Nyo' nu ε yiηsen mvuntelem mvuseεbeene bô keηkoηen kew fele yì Keyoy ke Yuule kè wvú nu ε nya ê beene le. ⁶ Fi nu le seke beene to bεε se beene nulo efi bikuu bisεεbeene, ε Klistu to ε è nu kefew ke leη e, kpwe nje yese beene bonyii bô maa Nyo'. ⁷ Ε nu keceεy le fi temyi fô wee le keekpwe nje wee mvu wvú nu se jay, ε è nu ke naa lo é wee mvu emom keekpwe nje wee mvu wvú jee. ⁸ Geenεn, Nyo' to duηci keηkoηen kew fô beene le ê je yì le, è to nu seke beene to bεε bonyii bô befe, ε Klistu kpwe nje yese beene. ⁹ Keseen no beene nu ε ελεμε kew ε ge wase Nyo' ε jo beene le beene nu se jay, tu wvú nu ke egeη fwe eboyse beene can shém yì ffuuke Nyo' bô bonyii le. ¹⁰ Fi nu le, é è to nu seke beene to bεε bonyii bo bvuban e bo Nyo' le, ε kpwe Waa we mance mwεεm beene ε bo Nyo', tu wvú nu egeη fwe keseen eboyse beene bô nshii we no wvú nu ε mance wase mwεεm beene ε bo Nyo'. ¹¹ Ke è mey ke fifin maanη fi beene lanlanη nje fí ke. Beene lanlanη ten beene ε bo Nyo' nje Tata wesebeene wvú Jisos Klistu wvú nu ε mance mwεεm beene ε bo Nyo'.

Fiεε fi Adam to toε dvú noo fi Klistu to toε dvú

5:5 8:39; Mben 22:5; Ibu 6:19 **5:6** 1Bi 3:18 **5:8** Jon 3:16
5:9 1:18; 1Tes 1:10 **5:10** 2Kol 5:18-20; Kolo 1:20-22 **5:11**
8:31

12 No kebefε to feyεε yî wee mwaan e sε to yî nshe le, ε kpwe fey yî kebefε le sε to, kpwe ε mum ε lam ke nonεn ε gen yî wee tfuu le, njefo wee tfuu nu ε ge kebefε. 13 Kebefε to nu naa wase dvú yî nshe le ε Nyo' sε ke nya bonci. Geenεn é bonci nu sε bó nu dvú, bó saa engoyte fite fi bibefε bì bonyii gee le ke. 14 E kew yî kefew ke Adam e ε to ε buy yî ke Muses e nu ε kpwe to keηke mvunγay ê we jo bonyii bocii naa noo bò to gee bibefε ε bó yaa gee ke diεwε Adam wvù to ηgoyεε ε è nu nci ke. Adam to nu ê je mi le diεwε Klistu wvù to nu keeke eto le. 15 Geenεn ke nnya Nyo' yì wvù nya ê bonyii εcici nu diεwε kebefε kè Adam to gee ke. E bonyii nteen to nu ε kpweken nje kebefε ke wee mwaan e, tu è nu keceey le mbuwma Nyo' noo nnya ye yì to toε nje fitele fi jee fi wee mwaan e wvù è nu Jisos Klistu, nu ke eto fô bonyii le nteen eduu efesεn lo. 16 Ke fiεε fi nnya Nyo' yin yì Nyo' to nyaε εcici to dvú nu lenηη diεwε fiεε fi kebefε ke wee mwaan wε le nu ε to dvú ke. Kebefε ke wee mwaan e nu ε to bô nsaw fô bonyii le bocii ε lese bó ηgew e. Geenεn nnya Nyo' yin yì to toε ejim jo bibefε bi bonyii le nteen nu ε ge Nyo' ε jo bó le bó nu sε jay. 17 E kebefε ke wee mwaan e to nu ε ge ε kpwe no keηke mvunγay ê we jo wee tfuu nje wee mwaan wvudvu, tu bonyii bò nu ε fiisεn mbuwma wvu baay wvun, noo nnya yì è nu njo wvù Nyo' nu ε jo bonyii εcici le bó nu teyey, nu ke ekeηke nshii naa baay nje wee mwaan wvù è nu Jisos Klistu. 18 Nonεn, no kebefε ke wee mwaan e to nu ε to bô ηgew fô bonyii bocii le, nu ke lenηη

5:12 Keη 2:17; 3:19; Lum 6:21, 23; 7:9-10 5:13 4:15 5:14 1Kol 15:21-22, 45-49 5:17 Mat 19:28; 1Kol 6:2-3; 2Tim 2:12; Mwm 20:4,

no gee di wee mwaan e di teyey nu ε ge Nyo' ε jo bonyii le bó nu σε jay, ε bó bocii nu ke eκεηκε nshii. ¹⁹ Fi nu le κε no wee mwaan to nu ε teme εκολε bó Nyo' ε fifin ge ε bonyii nteen mum no nu wase bonyii bò befe, nu κε no wee mwaan to nu ε yuw Nyo' le ε fí ge ε Nyo' nu ke ejo bonyii nteen le bó nu teyey ê wvú εjise. ²⁰ Nyo' to nya bonci keege le è nelo é bibefe eduule. Geenεn no bibefe duule nu no shen Nyo' yì è nu mbuwma fô bonyii le duule ten fesene lo. ²¹ E fí nu nonεn wvu le, no kebefε κεηκε mvungay ê bonyii we ε bó kpwee, nu κε ten no mbuwma Nyo' κεηκε mvungay ê bonyii we fele yì njo wvù Nyo' joo bonyii le bó nu teyey ê wvú εjise le keeke enya bó bó nshii wvù mεy lo nje Jisos Klistu wvù Tata wesebeene.

6

Wee wvù nu ε taashε wase bó Klistu nu ε kpwe wase fô kebefε le

¹ No fí nu nonεn, è nulo é beene egay le la? E fεn nu le beene emεy egee bibefe gεne dvú fwe fwe wvu le shen Nyo' yì è nu mbuwma fô bonyii le eduule ten fesene lo? ² Ke è nulo é fí enù nonεn κε! E nulo é beene bò nu ε kpwe wase fô kebefε le ebvuu eghan nεε le σε ebvuu ecee yì kebefε le? ³ Ke ben kee le beene bocii bò bó nu ε lese wase ê joo ε taashε bó Klistu Jisos nu ε bó lese nonεn ε taashε beene ε è nu bó kpwe ye le? ⁴ Bó to lese beene ê joo nonεn ε fí mum no nu le bó nu ε taashε wase beene ε bó yì kpwe ye le ε dwey, wvu le no Klistu

5:20 4:15 **5:21** 6:23 **6:1** 3:5-8, 31; 5:20 **6:2** 6:6; 7:4 **6:3**
Gal 3:27; Kolo 2:12; Tay 3:5; 1Bi 3:21; Mat 28:19 **6:4** 2Kol 5:14-15,
17; Gal 6:15; Kolo 3:1-5, 10

to kasεε buy yî kpwe le yî mvunḡay mvu Ice le mvù kuuke, nu ε beene nelo emum ecee wase ε è nu yî nshii wvu fwε le.

⁵ Fí nu nonεn njefo é beene nu ε bó ε taashε wase beene ε bo Klistu yî kpwe yì è nu ye le, tu κε è nu kemaḡen le beene nu ke etaashε ten beene ε bó yî mbuy wvu yî kpwe le wvù è nu we le κε. ⁶ Beene kee le ye yesebeene yì è nu nce wvu yvum nu ε bó to ta wase yî kentam e beene ε bo Klistu, wvu le bó efıwse lo ye yidvu yì è nu yi kebefε, le è nelo é beene saa ebvuu enu bonfaw can kebefε le κε, ⁷ njefo wee ke kpwee tu wvú nu ε buy wase can kebefε le. ⁸ No beene nu ε kpwe wase beene ε bo Klistu, tu beene nu ε bee le beene nu ke ecee ten beene ε bó, ⁹ njefo beene kee lo le no Nyo' to bvuseε Klistu yî kpwe le, nu ε κε Klistu nelo ke ebvuu ekpwe κε. Ke kpwe bvuu keḡke mvunḡay ê wvú we κε. ¹⁰ Kpwe yì wvú to kpweε nu ε wvú to kpwe fô bibefε le kaḡ mwaan ε fı ka lo nonεn. E nshii wvù wvú keḡke keseen nu ε wvú nu wase ε è nu fô Nyo' le. ¹¹ Nonεn ben ten keḡke keeyen fô bikuu binen e le ben nu ε kpwe wase fô bibefε le, ε no cee wase keseen bii ε è nu no Nyo' gomte, no ben nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos.

¹² Nonεn fo ben ebvuu ebee é kebefε ekeḡke mvunḡay ê we jo kencaa kenεn ke ye le gee ε ben yuuke ε è nu fıεε fı εlemε kenεn gomte le ben egeè le κε. ¹³ Fo ben ebvuu ecinε é kebefε ejoo biba binen bi ye le diwε mwεεm mwew mvu lemme le gee mwεεm mvù befe dvú κε. Ben enya bikuu binen ε è

nu ê Nyo' diεwε bonyii bô bó nu ε bvuse wase bó yí kpwe le ε nya bó bô nshii. Ben enya tεn biba binεn bi ye le ê Nyo' diεwε mwεεm mwew mvu lemme le keegeε mwεεm mvu teytey dvú. ¹⁴ Kε kebefε bvuu keηke keekeηke mvuηgay ê ben we kε, njefo kε ben nu ê bonci kuse kε. Ben nu wase ε è nu ê mbuwma Nyo' kuse.

Wee wvù nu ε taashε bô Klistu nu wase nfwa nce wvu teytey

¹⁵ No fí nu nonεn, è nulo é beene egay le la? Beene fεn emum egeè bibefε njefo beene nu εkuse jo mbuwma Nyo', yaa nu kε ε è nu ê bonci kuse? Naa lo! ¹⁶ Kε ben kee le é wee jo εkolε kew ε nya ê wee mvu keeyuuke wvú le diεwε nfwa le, tu wvú nu enu kε wase nfwa wee wvudvu wvù wvú yuuke wvú le le? E wee nya εkolε ε è nu ê kebefε, tu wvú nu nfwa kebefε. E kí nu ke eto ε è nu bô kpwe. Wee é nya εkolε kew keeyuuke Nyo' le, tu wvú nu enu nfwa ε è nu wvu Nyo'. E fí nu ke ege é wvú ekeηke nce wvu teytey. ¹⁷ Geenεn keyoone ke Nyo' le le no ben to shee nu bonfaw bo kebefε le, nu ε keseen nu ε ben ε bee wase bô mvuntelem mvunεn mvunciim fiεε fí n'yεεyi wvù bó to nyaε ê ben dunji le, ¹⁸ ben ε mum ε no nu ε bó ε bvuse wase ben can kebefε le, ben ε tu wase bonfaw ε è nu bo nce wvu teytey e. ¹⁹ Me njemyi fin diεwε wee wvu wum e, njefo kε ben diεwε bonyii bo boyuum e nulo ekieε mwεεm egeη ebuy kelenη kemew e kε. Ben ekeè le è to nu fwele ε ben nyaa biba binεn bi ye le ê mwεεm mvu nnyen e bô bibefε bí le bí le diεwε bonfaw e.

6:14 5:2; Gal 5:18; 1Jon 3:6 **6:15** 6:1 **6:16** Jon 8:34; 2Bi 2:19

6:17 Jon 8:32 **6:18** 8:15; 1Bi 2:24

Ben emum enyaà wase biba binen bi ye le keseen ε è nu ê mwεεm mvu teyey keenu bonyii bò yuule. ²⁰ Seke ben to nu bonfaw bo kebefε le, ke nce wvu teyey to kenke fiεε keege bô ben ke. ²¹ No ben to nu nonen, sew wvù ben to kenkeε fô mwεεm mvun e mvù ben nu wase keseen wuumene lo yî mvù le nu la? Mwεεm mvudvu mvunciim mεεse ke ε è nu bô kpwe. ²² Geen en keseen no bó nu ε bvuse wase ben can kebefε le ben ε tu wase bonfaw ε è nu bo Nyo' le, nu ε sew wvudvu nu le ben tuu wase bonyii bò yuule, ε kemεse kedvu nu ke enu nshii wvù mεy lo. ²³ Ben ekeè le nlawma kebefε nu kpwe, geen en ε nshii wvù mεy lo nu nnya yî Nyo' nyaa εcici ê bonyii bò nu ε taashε bô bo Klistu Jisos wvù Tata wesebeene.

7

Nci ké no kenke mvungay ê wee we ke seke mweten bεε dvú

¹ Boom bo bwεεm e, me ηgomte keenjeme fin ê ben diewe bonyii bò kee nci le. Ke ben kee le nci ké no kenke mvungay ê wee we ke seke mweten bεε dvú? ² Beene ejo kenfews en yî kentaashε ke kpwoon bô diems en e. Nci ké no suule kpwoon yî dweese le ke seke dweese bεε dvú. Geen en é dweese nelo ε kpwe, tu wvù nu ε buy wase ekuse jo nci wvù suule wvù bô dweese. ³ Nonen é wvù ne ε gen ê diems en mvu le ε dweese bεε dvú, é bó etee wvù le kpwoon nsake. Geen en é dweese nelo ε kpwe, tu wvù nu ε buy wase ê nci wvudvu kuse. E

wvú gen lo ε taashε ε no nu bô diemsen mvu, wvú saa enu kpwoon nsake κε.

⁴ Ε nu κε ληνλη boom bo bwεεm e no ben nu ε kpwe wase fô bonci le fele yî ye Klistu yî bó to taε yî kentam e. Ben nu ε kpwe nonen wvu λε ben enù wase bonyii bo wee mvu le jεεy. Ε wee wvudvu wvun nu wvù bó to bvuseε yî kpwe le, wvu λε beene ecee wase gee ε è nu mwεεm mvù jee fô Nyo' le. ⁵ Seke beene to bεε cee bii no nyam ye yesebeene gomte, bonci to ké no kamsee ye yesebeene yî fuu gee ε biba bisεbeene bi ye le lemte mwεεm mvù too ε è nu bô kpwe fô beene le. ⁶ Geenεn, keseen nu ε beene ε buy wase ekuse jo bonci ε kpwe fô bonci bodvu le bò to nu ε jicε beene le diεwε bonyii bo ncaw e. Beene nu ε buy wvu λε beene elemtè ente jo nshii wvu fwε wvù è nu wvu Keyoy ke Yuule, ε è yaa bvuu nu ê je yi yvum yî bonci bò bó sanεε le κε.

Nci gee ε beene kee mwεεm mvù befe

⁷ Ε nulo é beene egay λε la? Ε fen nu λε nci nu fiεε fi befe? Κε è nu nonen κε! Ε è to baa nu nje bonci, tu κε me mbe ηkee fiεε fi befe κε. Ε nci to baa gay λε, “Fo wee edewkenè ejisε yî fiεε fi wee mvu le”, tu me mbaa ηkee λε keedewkene ejisε nu fiεε fi befe κε. ⁸ Geenεn kebefε ε mum ε bεε ekuse jo nci wvun ε shiw ejisε yô dewkene yî yem e jé le jé le. Ε nci be baa nu, kebefε saa eκεηκε mvungay κε. ⁹ Me nto nshee ncee ηgee no me ηgomte ε me mbaa ηkee wase bonci κε. Geenεn, ε me ke ndioo enkiεε bonci, ε kebefε mum ηaay, ε me mum kpwe.

¹⁰ Bonci bodvu keβεεε bò fí to nu λε bó nu ke eto bô nshii, nu ε kaa ε to ε è nu bô kpwe fô me le. ¹¹ Fí nu λε keβεεε to nu ε mum κεηκε je yí bonci ban e, λεε me, βεε εκuse jodvu yu me. ¹² Nonen bonci nu fíεε fí yuule, ε fíεε fí bonci gayte nu fíεε fí yuule, nu teytey bvuu jee. ¹³ Fí fεn nu λε fíεε fí jee to nu ε kaa to ε è nu bô kpwe fô me le? Naa κε è nu nonen κε! Ε to nu keβεεε kè to βεκεε εκuse jo fíεε fí jee fin keeto bô kpwe fô me le, wvu λε beene eyen λε keβεεε nu keβεεε, ε fí dunçi ε è nu yí fíεε fí bonci gayte le λε keβεεε looci naa befe baay.

Bvudiuw bvuyi wee le

¹⁴ Beene kee λε bonci nu fíεε ε fí nε fô Nyo' le. Geenεn ε me nu fíem wee wvu wum ηκεηκε nyam ye, ε bó gese me diεwε nfwá le ê keβεεε. ¹⁵ Κε me ηgee fíεε no ηkee fíεε fí me ηgee κε, ηjefo κε fíεε fí me ηgomte keenje nu fí fí me ηgee κε. Me ηkaa nen'yi ηge fíεε ε è nu κε naa fí fí me mbane. ¹⁶ No me nen'yi no ηgee fíεε ε è nu κε fí fí me n'yaa ηgomte κε, tu me nu ε mbee κεεεy λε nci nu fíεε fí jee. ¹⁷ No fí nu nonen, tu è nu κεεεy λε κε è bvuu gee me fíεε fidvu κε. Ε gee wase keβεεε kè nu yí yem e. ¹⁸ Me ηkee naa lo λε κε fíεε fí jee nu yí yem e κε. Fí nu λε κε fíεε fí jee nu yí ελεμε kem e κε. Me nen'yi no ηκεηκε shíee keenje fíεε fí λη, geenεn ε me n'yaa nulo enge κε. ¹⁹ Κε fíεε fí jee fí me ηgomte keenje nu fí fí me ηgee κε. Fíεε fí befe fí me n'yaa engomte keenje κε, nu fí fí me ηkaa ηgee. ²⁰ No me nen'yi no ηgee fíεε ε è nu fí fí me n'yaa ηgomte κε, tu κε è bvuu nu me wvù gee fíεε fidvu κε. Ε gee wase keβεεε kè nu yí yem e.

21 No fí nu nonen, me ε mum ε n'yen le è nu wase lo nci le seke me ngomte keenje fiεε fi jee, ε fi cekey keege no nu ke fi befe. 22 ε fitele fiem e nu ε me n'yuuke njon bô nci Nyo' baay. 23 Geenεn ε me nen'yi n'yene wvumvu nci le ε wvú nu yí yem e. ε wvuwe tumte jem bô nci wvú keηke ηkpawwε wem, gee ε me ntuu nfwa wvuwe nci wvu kebefε wvú nu yí yem e. 24 Fiηkfusay fi fiεε le ke diεwe me! ε nu ebvuse yeε me yí nyam ye yin yi too bô kpwe le? 25 Keyoone ke Nyo' le wvú nulo efi me fele yí Jisos Klistu wvú Tata wesebeene le!

No fí nu nonen me ε mum ε no nu wase keseen nfwa bonci bo Nyo' le ê ηkpawwε wem e. Geenεn nu nfwa bonci bo kebefε le yí nyam ye le.

8

Keecee bii no Keyoy ke Yuule gomte

1 Fíε mum ε no nu le, keseen nu ε ke wee wvú nu ε taashε wase bô Klistu Jisos beε ke ebvuu eley ηgew e ke. 2 Ke wvú beε ke ebvuu eley njefo nci Keyoy ke Yuule kè nyaa nshii ê bonyii bô nu ε taashε wase bô bo Klistu Jisos, nu ε bvuse wase beene can nci wvú è nu wvu kebefε bô kpwe le. 3 Nyo' nu ε ge wase fiεε fi nci to baa keηke mvunḡay keege ke. Nci to baa keηke mvunḡay ε è ge kewεεyε ke nyam ye wee wvu wum e. Fiεε fi Nyo' ge nu le wvú to nu ε ciinse Wan wvu we ε wvú to diεwe wee wvu wum wvú gee bibefε le keenḡoy kebefε. ε Nyo' mum ηgoy mvunḡay mvu kebefε le bô ye Waa we. 4 Wvú to ge nonen wvu le mwεem mvu leη mvù nci gomte

7:23 Gal 5:17; Jem 4:1; 1Bi 2:11 7:24 1Kol 15:57 8:1 1:18;
5:1 8:2 3:27; 7:7-11 8:3 Gal 4:4; Fili 2:7-8; 2Kol 5:21 8:4
6:22; 7:4; 13:10; Gal 5:16, 25

enù ε bó ε ge wase fô beene bò cee bii no Keyoy ke Yuule gomte le, ε è yaa bvuu nu no nyam ye gomte κε. ⁵ Bonyii bò cee bii no nyam ye gomte nu ε bó ké no lewse bvufee ε è nu yî mwεεm mvù nyam ye gomte le, ε bò cee bii no Keyoy ke Yuule gomte ké no lewse bvubole bvufee ε è nu yî mwεεm mvù Keyoy ke Yuule gomte le. ⁶ Ε wee leke bvufee ε è nu yî nyam ye le, tu wvú nu ke ekpwe. Geenεn é wee leke bvufee yî Keyoy ke Yuule le, tu wvú nu ke ekεηκε nshii noo nyεkeey. ⁷ No fí nu nonεn wee wvù leke bvufee ε è nu yî mwεεm mvù nyam ye gomte le ké no bane Nyo'. Κε wvuwe wee ké no yuuke nci Nyo' le κε. Ε è nu keceey le κε è nulo é wvú eyuuke κε. ⁸ Ε κε è nulo é wee wvù cee no nyam ye gomte egee fiεε fi Nyo' eyuuke njon κε.

⁹ Geenεn κε ben nu finεn bonyii bò cee bii no nyam ye gomte κε. Ben bii ε è nu no Keyoy gomte, é è fεn nu le Keyoy ke Nyo' le cee yî yene le. Ε wee nu dvú wvù baa κεηκε Keyoy ke Klistu le, tu κε wvú nu wee Klistu κε. ¹⁰ Ε Klistu fεn nu yî yene le, naa no ye yene nu ke ekpwe nje kebefε, tu Keyoy ke Nyo' le nu enyaa nshii é ben njefo Nyo' nu ε ge wase ben ε no nu teytey é wvú εjise. ¹¹ Ε Keyoy ke wvú wvù to bvuseε Jisos yî kpwe le cee yî yene le, tu wvú wvuwe wvù to bvuseε Klistu Jisos yî kpwe le nu ke enya tεn nshii é ye yene yì nu ke ekpwe le. Wvú nu ke enya fele yî Keyoy kew kedvu kè cee yî yene le.

¹² Nonεn boom bo bwεεm e, beene κεηκε fiεε keege, ε fiεε fin yaa nu keecce bii no nyam ye yesebeene gomte κε. ¹³ Ε ben cee bii no nyam ye

8:6 6:21; Gal 6:8 **8:9** 1Kol 3:16 **8:10** Gal 2:20; 1Jon 3:24

8:11 2Kol 4:14 **8:12** 6:18 **8:13** Gal 6:8; Εφε 4:22-24

gomte, tu ben nu ke ekpweken. Geenε ε ben cine Keyoy ke Yuule ε lese gee di befe di nyam ye gomte, tu ben nu ke ekenke nshii. ¹⁴ Bonyii bocii bò cee bii no Keyoy ke Nyo' le duñci nu boom bo Nyo' le. ¹⁵ Nyo' to baa enya ε ε nu keyoy ke bvunfaw e kè nu ege ε ben ekaase ecee yî nfan e ke. Wvú to nya Keyoy ε ben ε ε nu kè gee ε ben nu boom bew. Ε kí mum gee ε beene teje wvú le, “Abba, Icee wese.” ¹⁶ Keyoy kedvu kin kebεε bô keyoy kesεεbeene leeme tomte le beene nu boom bo Nyo' le. ¹⁷ Ε beene fen nu wase boom bo Nyo' le, tu beene nu ke edie bvushεw, bvushεw bvù è nu bvu Nyo' le. Beene ε bo Klistu nu ke etaashε edie bvú ε beene fen yεne ηγεw no Klistu to yεnεε wvu le beene ten ke ekenke bvukuke beene ε bó.

Bvujonke bvù è nu ke enu bvu boom bo Nyo' le

¹⁸ Me ηkee naa ntay le ke ηγεw wvù beene yεne keseen nu ε wvú ε buy naa lo wvù bó efewsene bô bvujonke bvù è nu ke enu bvuseεbeene ke. ¹⁹ Mwεεm mvunciim mvù Nyo' to bomεε cεyte naa lo shiee le kefew kè Nyo' nu ke eduñce boom bò è nu naa bew. ²⁰ Fí nu le mwεεm mvù Nyo' bomεε to nu ε ne tu mwεεm mvu εcici. Ke mvú to tu mvu εcici le mvú koonke lo nonεn ke. Ε to koη Nyo' wvù to gee le mvú enu nonεn. Geenεn ε bó taale ke fwe kee le, ²¹ diuu dimew nu ke enu ε Nyo' ebvuse mvú ε mvú eboy yî ncaw wvù nu le mvú mvunciim kenke keeke efo le. Ε wvú nu ke edioo ε bvuse nonεn, ε mvú ekenke wase ε è nu bvujonke bvu boom bo Nyo' le. ²² Beene kee le mwεεm mvunciim mvù

8:14 1Jon 2:29–3:1 **8:15** Mak 14:36; Gal 4:5-7 **8:17** 5:12;
Gal 4:7; Fili 3:10-11 **8:18** 2Kol 4:17 **8:19** Kolo 3:4; 1Jon 3:2
8:20 Ken 3:17-19

Nyo' bomεε cone bô monlum diεwε kpwon lume le ε kεw lo ε to ε buy keseen e. ²³ Kε è mεy kε mwεεm mvù Nyo' bomεε maan mvù nu yî monlum e kε. Beene bô kεηke sâ' Keyoy ke Yuule kè Nyo' nu ε nya ê beene cone tεn ê shem ê shem no beene cεyε le Nyo' ege é beene enù boom bew, fi è nu nsum wvù wvù nu ke esum ye yesebeene yicii can ηγεw e. ²⁴ Ε nu fiεε fidvu fin fi beene taale fwe kee le beene nu ke ekεηke fi Nyo' to boysεε beene nje fí. Geenεn fiεε fi wee taale fwe yî dvú le le wen nu ke ekεηke ε fi nu wase ê wvù εjise yaa nulo bvuu nu le è nu fiεε ε wvù bεε cεyε lo kε. Ε nu yεε wvù nulo ebvuu etaale fwe yî fiεε le keeke ekεηke ε fí nu wase ê wvù εjise? ²⁵ Geenεn é beene taale fwe yî fiεε le kee le beene nu ke ekεηke sε beene cim yεne wase fí le, é beene ekuu shém ecεyε.

²⁶ Keyoy ke Yuule tεn ε mum ε no fici beene yî kewεεyε kesεεbeene le, no beene yaa kee keebunlee no beene kεηke keebunlee kε. Keyoy kedvu kebεε ké no lεke Nyo' fô beene bonyii bo Nyo' le beele ê wvù ê je yî è nulo wee saa esee le kε. ²⁷ Nyo' wvù ké no taasse mvuntelem mvu bonyii le ké no kee ηkpawawcε wvu Keyoy ke Yuule, njefo Keyoy ké no lεke Nyo' fô bonyii bô è nu bo Nyo' le ê je yî Nyo' koonke le.

²⁸ Beene kee le Nyo' lemte yî mwεεm mvunciim e gee ε mvú gεne ê je yî jee le fô bonyii bô koonke wvù le bô wvù nu ε tee bii fiεε fi wvù gomte fô bó le. ²⁹ Bonyii bô Nyo' to kee wase ε è bεε lo nu ε wvù to seyse wase gεε le bó nu ke ekumen enu diεwε

8:23 2Kol 5:2-5; Εfe 4:30

8:24 2Kol 5:7; Ibu 11:1

8:25 2Kol

4:18 **8:27** Mben 139:1-3

8:28 Job 2:10; Εfe 1:11

8:29 Kolo

1:18; Ibu 1:6

Waa we le, wvu le Waa we wvun nelo enu nsafwe boom bo bwee le, ε bó nu nteen. ³⁰ Ε bonyii bò wvú to seysεε wase gεε nonεn, ε wvú mum ke tee bó. Ε bonyii bodvu bò wvú to tenεε nu ε wvú to jo wase bó le bó nu se jay. Ε bó bodvu bò wvú to joε le bó nu se jay, nu ε wvú to ge le bó eley bvukukε bwew e.

Wee wvù nulo ebvuu ege beene bô fiεε nu yεε?

³¹ No mwεεm mvun nu nen mvunciim, è nulo é beene ebvuu egay le la? No Nyo' nu wase ê keba kesεεbeene le, wee wvù nulo ebvuu ege beene bô fiεε nu yεε? ³² Ε wvú wvù Nyo' to nu se wvú ε yεε ejise bô Waa we, geenεn nya ε wvú kpwe fô beene le bocii, tu ke wvú nu ke enya mwεεm mvunciim ebise fó ê beene? ³³ Ε nu yεε dvú wvù nulo ebvuu egomte nsaw bô bonyii bò Nyo' nu ε caw wase? Nyo' nu wvù joo bonyii le bó nu se jay. ³⁴ Wee nu dvú wvù nulo ebvuu elese beene ηγεω e? Klistu Jisos to nu ε kpwe, kase buy ten yí kpwe le, ε no nu keseen ê εbo ke Nyo' le ke εcεεy e, looci leke Nyo' fô beene le. ³⁵ Wee wvù nulo ebvuu egawsen naa beene bo Klistu fo wvú ebvuu ekoonke beene nu yεε? Ε nulo é ηγεω, kenεε monlum, kenεε bikaa bì bonyii bone ê beene ejim, kenεε jen, kenεε kencimte, kenεε kembεmse, kenεε kpwe, egawsen e? ³⁶ Fí nu ke no bó nu ε san ε bonyii bomew gayte ê Nyo' le,
 “Bese nu diuw kpwe le εdiuw εcii nje yo.
 Bonyii joo le bese nu njée yì bó esεεyε lo.”

8:30 1:7; 5:2; 2Tes 2:13-14 **8:31** Yεsa 50:8-9 **8:31** Mben 118:6 **8:32** 5:8; Jon 3:16 **8:34** 4:25; Lem 2:33; Ibu 7:25; 1Jon 2:1 **8:35** 2Kol 5:14 **8:36** Mben 44:22; 2Kol 4:11

³⁷ Naa lo yî mwεεm mvun e mvunciim nu ε beene nu bonyii bò looci soo lo yî mvuᅅgay mvu Klistu wvù to koᅅεε beene le. ³⁸ Me ᅅkee naa ntay le ke kpwe keᅅεε nshii, keᅅεε kfuu bonceendaa bò la, keᅅεε biyoy bì saake, keᅅεε mwεεm mvù nu keseen, keᅅεε mvù nu ke eyuu enu, keᅅεε mwεεm mvù keᅅke mvuᅅgay, ³⁹ keᅅεε mvù nu ê we, keᅅεε mvù nu ekuse, keᅅεε naa la fifi fi nu ᅅgoo mwεεm mvù Nyo' feleε le mvunciim, nu ε fimew nu dvú fi nulo egawsen beene ε bo keᅅkoᅅen ke Nyo' le kè wvù keᅅke fô beene le nje Klistu Jisos wvù Tata wesebeene ke.

9

Nyo' to nu ε caw bonyii bo Islael le bó enù bonyii bew

¹ Fiεε fi me njemyi fin nu keceεy diεwε wee Klistu le. Ke me mbiayte lo ke. Keyoy ke Yuule kè nu yî yem e tomte le ke me mbiayte lo ke. ² Me ᅅkeᅅke yii baay bô nsase wvù yaa kaa ke fô fitele fiem e, ³ nje boom bo bwεεm e bo won e bò bee bó nu ελεμε kemwaan. Me nelo enshieele naa baay le lon eto fô me le é me enᅅawsen lo bee Klistu ke nje bó. ⁴ Bonyii ban nu bonyii bo Islael, ε Nyo' to jo bó ge le bó enu boom bew, duᅅce n'yuw we ê bó, gbwo moᅅkan bô bó, nya bonci bew can yibole, duᅅce bó no bó ebunleè Nyo', ge bonkawma bô bó. ⁵ E nu bonyii ε bo'icee bobole bò to sanεε kfuw dibole to

8:37 1Jon 5:4-5 **8:38** Efe 1:21; 1Kol 3:22; 15:24; 1Bi 3:22 **8:39** 5:5; Jon 3:16; 2Kol 13:13; Efe 1:4; 2:4; 1Tes 1:4; 2Tes 2:16 **9:2** Ksm 32:32 **9:4** Ksm 4:22; Os 11:1; Ksm 16:10; 24:16-17; 40:34-35; Ken 17:7; Ksm 24:7-8; Ksm 20-24; 3:2, 4; 4:13, 17; Gal 3:6, 14 **9:5** 15:8; Ksm 3:6, 15; Mat 1:1; Lum 1:3-4

nu bonyii bo Nyo' le bò bó kee bó, ε Mboyse wvù Nyo' to kawεε to dioo to diεwε wee wvu wum e ε bó boo wvú ε è nu ê kfuu di bonyii ban e. Beene enyaà mbense sekecii σε ηka ê Mboyse wvun wvù nu Nyo' wvù κειηκε mvunγay ê we jo mwεεm mvunciim. Fí enù nonεn.

⁶ Κε fí nu λε fιεε fì Nyo' to kawεε nu ε la εcici κε, ηjefo κε bonyii bocii bo Islael mum nu keceεy boom bò è nu bo Islael e κε. ⁷ Ε κε è nu ten boom bò buy yí Abl'am e bocii bò è nu boom bew κε. Geenεn fí nu no Nyo' to jemyeε ê Abl'am λε, “Ε nu Aysik wvù nu ke eboo boom bò nu egεε diee diuw.”

⁸ Fifin duηci λε κε è nu boom bò buy yí Abl'am e bocii bò è nu boom bo Nyo' le κε. Ε nu boom bò Nyo' to kawεε Abl'am dvú bò bó joo λε è nu boom bo Abl'am e. ⁹ Nyo' to dioo ge ηkawma wvun gay λε, “Ε nu ke edioo enu diεwε keseen e kelum kè too le, é me enkase ento, é Sela eκειηκε wan diemsεn.”

¹⁰ Κε è mey κε fifin κε. Fιεε diεwε fin e to nu ε kooy ten bò Lebeka wvù icee boom bew to mey κε Aysik wvù icee bo'icee boseεbeene. ¹¹⁻¹² Naa é bó σε keeke eboo boom ban, é bó σε keeke ege fιεε fì jee κενεε fì befe, nu ε Nyo' to jeme ê bwee bó λε, “Nγaywee nu ke elemte wan caan e.”

Nyo' to jeme nonεn keeduηce λε wvú cawte wee bii ηkoη wvuwe le, ε è yaa nu nje lemme dimew di wee nu ε ge κε. Wvú cawte bii fιεε fì wvú gomte λε wee ege le. ¹³ Ε è nu κε no bó saη λε,

9:6 3:3-4; 2:28-29

9:7 Keη 21:12; Mat 3:9

9:8 Gal 3:7; 4:23

9:9 Keη 18:10, 14

9:10 Keη 25:21-23; Lum 11:6

9:13 Mala

1:2-3

“Yakow nu ε me ηκοοηke wvú, mbane Esau.”

Nyo' ké no gee fiεε ε è nu fi wvú kooηke

¹⁴ No fí nu nonεn, è nulo é beene ebvuu ejeme le la? Fí fεn nu le ke Nyo' yaa gee gee di leη e? Ke è nu nonεn ke! ¹⁵ Nyo' to nu ε jeme ê Muses le,

“Me nu ηke encam shen fô wee wvù me ε ηκοη e, enkoo yii fô wee wvù me ε ηκοη e.”

¹⁶ Nonεn ke Nyo' cawte wee bii no wee wvu wum kooηke, keηεε yî lemme di wee lem e ke. Wvú cawte ε è nu nje wvú keηke shen fô bonyii le.

¹⁷ Fifiν nu ke no bó nu ε saη ê Nwa' Nyo' le no Nyo' jemyεε ê Felo Nfon wvu Ijiw le,

“Me nto mbense wo diεwε Nfon e ke naa shiee wvù
le

me ηke enduηce mvuηgay mwem yî yo le, é bonyii egeη bô diee diem yî εkolε ke nshε le kecii.”

¹⁸ Fifiν ε mum ε no duηci le Nyo' camte shen fô wee wvù wvú kooηke le, nyaa εkolε kè tεmyεεn ê wee wvù wvú kooηke le wvú etemyî εkolε le.

¹⁹ Wee nεlo emum ebife ê me le, “E è fεn nu no fí nu, Nyo' ε bvuu ε no baci bonyii nje la le? Wee wvù nulo etun fiεε fi Nyo' kooηke le fí enù, nu yεε le?”

²⁰ Fo wee ebiite nonεn ke. E nu naa wee wvu wum wvù la wvù nulo ebeeke mbew bô Nyo'? E nulo é wee ebom fiεε bô mbom é fí ekase ebife ê wvù le, “Wo bom me nen nje la le?”

²¹ Wee wvù bomte nsháan keηke mvuηgay ê we jo mbom keejo ntuw mbom mwaan ebom mwεεm dvú jεεy jεεy, é fimew enu fi keηke lemme di kuuke, ε fimew keηke

9:14 3:5; Dito 32:4 **9:15** Ksm 33:19; Mat 20:1-15 **9:16** Efε 2:8

9:17 Ksm 9:16 **9:18** Ksm 4:21; 7:3; 9:12; 14:4; 1Bi 2:8 **9:20**

Yεsa 29:16; 45:9 **9:21** Yeli 18:6; 2Tim 2:20

lemme di nɛw. ²² Ɛ nu ke lɛŋlɛŋ no Nyo' gee. Wvú to gomte keeduŋɛ shém ye yì ffuuke bô bonyii, ebvuu ege é bonyii ekiɛ mvuŋgay mwew. Geenɛn ɛ wvú looɛ kuu shém bô bonyii boba bô to gee ɛ shém ffuuke wvú bô bó to nu keeke efɛwɛ lo bó. ²³ Ɛ wvú to ge nonɛn keeduŋɛ bvukukɛ bwew bvubaay bvù nu fô bonyii bô wvú camte shen fô bó le. Ɛ bonyii ban nu bô wvú to seyseɛ wase ɛ è bɛɛ lo ɛ bó nu ke ekɛŋkɛ bvukukɛ bvudvu. ²⁴ Ɛ nu naa beene bonyii bodvu bô wvú nu ɛ tee. Ɛ è yaa mɛy ke bô nu Bojuu maan ke. Bonyii bô yaa nu ke Bojuu nu tɛn fó. ²⁵ Ɛ è nu ke naa fí fí Nyo' jemyi ê Nwa' wee ntum we wvù Osia le ɛ,

“Bonyii bô se yaa nu ke bonyii bem,
nu ɛ me nu ŋke enteŋe bó le ‘Bonyii bem.’
Ɛ boba bô me nse mbaa eŋkoonke bó ke,
é me enteŋe bó le ‘Fitele fiem.’ ”

²⁶ “Ɛ fô bvudvuu bwɛ bvù Nyo' se ké no gayte ê bonyii bodvu ɛ,
‘Ke ben nu bonyii bem ke’,
nu ɛ bó nu ke eteŋe wase bó le,
‘Boom bo Nyo' wvù keŋke nshii le.’ ”

²⁷ Yesaya wvù wee ntum Nyo' to nu ɛ no beele tɛn ekumɛ bonyii bo Islael gayte ɛ,
“Naa no bonyii bo Islael cim duule
naa diɛwɛ monshɛm mo ê joo yi baay e,
nu ɛ bô nu ke eboy nu ke nɛn caan.

²⁸ Fì nu ɛ Nyo' nu ke enɛ esɛɛ elan ŋɛw
yì ekolɛ ke nshɛ le kecii kan mwaan emɛse lo fiɛɛ ficii.”

29 $\text{\textcircled{E}}$ wvú wvù Yesaya to yuu wase jeme le,
 “ $\text{\textcircled{E}}$ è to baa nu le Tata Nyo' wvù keŋke Mvunḡay
 Mvunciim
 ebawce boom ê kfuu disεεbeene le,
 tu beene be ε tu wase diεwε kelaante kè Sodom e,
 noo diεwε kè Gomola le.”

*$\text{\textcircled{E}}$ bonyii bo Israel tun je yì bonyii keŋke keebii dvú
 keenu teytey ê Nyo' ejise*

30 No fí nu nonεn, è nulo é beene emum egay le
 la? $\text{\textcircled{E}}$ nulo é beene egay le bonyii bò yaa nu ke Bojuu
 bò to baa momte keenu teytey ê Nyo' ejise nu wase
 keseen teytey ê Nyo' ejise nje fitele fì bó lese yì ye
 le. 31 Geenεn, ε bonyii bo Israel bò to momte keenu
 teytey ê Nyo' ejise bii ê je yì bonci gomte le to baa
 eghan enu teytey ê wvú ejise ke. 32 $\text{\textcircled{E}}$ è to nu nje la?
 $\text{\textcircled{E}}$ to nu njefo ke bó yaa to momte bii ê je yì le bó
 elese ε è nu fitele yì Nyo' le ke. Bó to kpwaake le fiεε
 fì gee ε wee nu teytey ê Nyo' ejise nu lemme dimew
 di mwεten gee. $\text{\textcircled{E}}$ bó ge nonεn mum bayten yì te le.
 33 Te din nu di bó saŋ ekume dí le,
 “Ben etaa eyεn, me ηγεεle te ê kelaante kè Sayon e,
 ε è nu te di bonyii nu ke ebaytene yì dvú le.
 $\text{\textcircled{E}}$ nu kemaan kè bonyii nu ke egbwekene yì dvú
 le.
 Geenεn, é wee lese fitele yì ye le, wvú saa ke
 ewuumεn ke.”

10

1 Boom bo bwεεm e, fiεε fì me nshieele bô fitele
 fìem ficii, noo bunle yεm ê Nyo', nu le bonyii bem
 bo Israel ban ke eboy. 2 Fiεε fì me ηkee, ε è nulo é me

enjeme nu ɛ, bó kɛŋke naa shiee wvu baay fô Nyo' le. Geenen ɛ bó yaa kee kɛ je yi lɛŋ yì bó ebii wvú le jó kɛ. ³ No bó baa kee je yì Nyo' joo ɛ wee ké no nu teytey ê wvú ɛjise jó, bó ɛ mum ɛ no gomte wase keegɛɛ yibo je, ɛ fanɛ yaa bvuu nya bikuu bibole keebii yiyɛ je yì Nyo' joo ɛ wee nu teytey ê wvú ɛjise jó le kɛ. ⁴ No Klistu to toɛ wase, ɛ je yi bonci yì bonyii to bii dvú keenu teytey ê Nyo' ɛjise mum ka, wvu ɛ keenu teytey ê Nyo' ɛjise keseen enù wase keelese fitele yì Klistu le.

Mboyma nu ɛ to fô wee tfuu le

⁵ Muses to nu ɛ san ɛkumɛ je keenu teytey ê Nyo' ɛjise yì bii ɛ è nu bonci le ɛ, “Wee wvù gee no bonci gayte nu ke ecee nje wvú gɛɛle bonci bodvu bocii.”

⁶ Fi ɛkumɛ je yi ɛ wee nu teytey ê Nyo' ɛjise bii fitele fi wvú lese yì ye le nu ɛ bó ɛ san ɛ,

“Fo wo ebiitè ê fitele fiew e ɛ laa è nu eben yɛɛ fowe ɛ?”

Fi nu ɛ laa è nu eben yɛɛ eto bô Klistu ɛ. ⁷ Kɛnɛɛ ɛ, “Fo wo ebiite ɛ laa è nu ebow yɛɛ wonɔ bonkfu le ɛ?”

Fi nu ɛ laa è nu ebow yɛɛ eto bô Klistu ɛ. ⁸ Geenen fí jemyi ɛ la? Fí jemyi ɛ,

“Diɛw Nyo' nu naa mbew yo le.

Yí nu diuw wo le, noo ê fitele fiuw e.”

ɛ è nu yì yì bese fewci ɛkumɛ keelese fitele yì Klistu le. ⁹ Ɛ wo jeme bô diuw wo ɛ Jisos nu Tata, ɛ bee fô fitele fiuw e ɛ Nyo' to nu ɛ bvuse wvú yì kpwe le, é wo ke eboy. ¹⁰ Fí nu nonɛn njefo wee beje ɛ è nu bô fitele fiew ɛ Nyo' sɛ jo wvú ɛ wvú nu sɛ jay. Ɛ

wee jemyi ε è nu bô diuw we ε Nyo' σε boyse wvú.

¹¹ Nwa' Nyo' jemyi le,

“Κε wee wvù nu ε bee wvú le nu ke eκεηκε
ken'wuumeη κε.”

¹² Ben ekeè le κε κε jεεy jεεy nu dvú enteleη jo wee
Juu bô wee wvù yaa nu κε wee Juu κε. Tata wvù nu
Tata bonyii bocii nu κε mwaan. Ε wvú ké no yen'yi
can ye nyaa mwεεm ê wee tfuu wvù beele fô wvú
le. ¹³ Fí nu no bó saη ê Nwa' Nyo' le le,

“Wee tfuu wvù beele teηe diee di Tata le,
nu ε wvú nu ke eboyse wvú.”

¹⁴ Geenεη è nulo é bonyii eghan νεε σε no beele
teηe wvú σε bó nu ε lese fitele yî ye le? Ε è nulo é
bó eghan νεε σε lese fitele yî ye le σε bó ke nu ε yuw
wase εκυμε wvú? Ε bó nulo eghan νεε σε keeyuw
σε wee nfewce wvù efewce εκυμε wvú ê bó. ¹⁵ Ε è
nulo é bonyii eghan νεε σε γεν efewci σε bó nu ε tum
bó? Fí nu ε bó ε saη le,

“Bonyii ké yuuke ncín bikaa bi wee wvù too bô
saaka wvù jee,
no yuuke njonη baay.”

¹⁶ Geenεη, κε bonyii bo Israel bocii nu ε bee wase
saaka wvù jee wvun e κε. Κε leηλεη no Nwa' wee
ntum Nyo' wvù Yεsaya jemyi le,

“Tata, è nu γεε dvú wvù nu ε bee saaka wvù bese
fewci le?”

¹⁷ Fí ε mum ε no nu le keelese fitele yî Klistu le
neη'yi yî fiεε fi wee nu ε yuw e. Ε fiεε fi wee yuw
neη'yi fô fi bó fewci εκυμε Klistu le. ¹⁸ Me ε mum ε

no mbiite ɛ laa bó to baa yuw ɛ? Kεεεy bó to nu ɛ yuw. Nwa' Nyo' gayte ɛ,

“Diεw yibo to nu ɛ γεν yî ɛkolε ke nshε le kecii, ɛ njeme wvubo γεν buy yî εbuw ɛ won ɛ εcii.”

¹⁹ Me ɛ mbvuu ɛ no mbiite ɛ laa fí nu ɛ bonyii bo Israeɛl to dīoo yuw, faɲε yaa yuw ntay ɛ? Muses to nu ɛ yaw gay ɛ Nyo' gayte ɛ,

“Me nu ηke enge é kendoɲ ebene ben bô ketum ke bonyii bo εcici le,

enɲε é shém eton'yì ben bô ketum ke bonyii bò nu biyuj e.”

²⁰ Ɛ Yεsaya bvuu jeme lo se nfan ɛ Nyo' gayte ɛ,

“Bonyii bò se baa egomte me nu bò nu ɛ yεn me le. Ɛ me ɛ nduɲε ɛkolε kem ê bonyii bò se baa ebiite me kε.”

²¹ Geenεn fī ɛkumε bonyii bo Israeɛl nu ɛ Nyo' to gay ɛ,

“Ɛdiuw εcii nu kε no me nshee ɛ me ɛ nεke can keenfiisen bonyii,

geenεn ɛ bó tεmyi kε ɛ è nu bikuu gene ê yibo je le.”

11

Kε Nyo' baa mum ma wa lo bonyii bo Israeɛl ke

¹ Me ɛ mbvuu ɛ no mbiite ɛ laa Nyo' nu ɛ ma wa lo bonyii bew ɛ? Kε è nu nonεn kε! Me keβεε nu ɛ me nu wee wvu Israeɛl. Me nu waa yew Abla'am, ɛ me mbuy ê kfuu di Benjamen e. ² Kε Nyo' baa ma wa lo bonyii bew bò wvú to cawεε wase ɛ è bεε lo kε. Kε ben kee fiεε fī Nwa' Nyo' jemyi ɛkumε Ɛlayja

10:19 Dito 32:21; Lum 11:11 **10:20** Yεsa 65:1; Lum 9:30 **10:21** Yεsa 65:2 **11:1** Lem 22:30; 2Kol 11:22; Gal 1:13-14; Fili 3:5 **11:2** 11:29; Mben 94:14; Yeli 31:37

no wvú to beele fô Nyo' le ekumε fiε fi bonyii bo
 Islael to gee le? ³ Wvú to beele gayte ê Nyo' le,
 “Tata, bó nu ε yuwyε wase bonyii buw bo ntum e,
 ε sâw bitan biuw bi ncese le.

Ɛ sheke ke wase me maan,
 ε bó bii wase ten me le keemεse.”

⁴ Wvú to beele nonεn ε Nyo' tfuse ê wvú le la? Wvú
 to nu ε tfuse ê wvú le,

“Me nu ε ηγεε bonyii bò è nu bem ε bó nu bontfuke
 bosooshwi (6,000),

ε bó ke baa tum wase nvuu fwe dvu Baal * kee-
 bunle fó ke.”

⁵ Ɛ nu ke leηleη no fi nu kefew ke keseen kin e.
 Bonyii bomew nu ke naa dvú Islael caan bò nu ε
 sheε bò è nu bo Nyo' le. Ɛ boban nu ε wvú caw
 nje fitele fiew fi jee fô bó le. ⁶ Ɛ è fen nu le wvú to
 caw nje fitele fiew fi jee, tu ke è bvuu nu nje lemme
 dimew ε bó to ge ke. Ɛ è to nu nje lemme dimew ε
 bó ε ge, tu ke è nulo é ebvuu enu le è nu fitele fi jee
 ke.

⁷ Fiε fi me ηgayte nu le la? Fí nu le bonyii bo
 Islael nteen to baa ghan enu teyey ê Nyo' ejise
 no bó to gomte ke. Ɛ to nu ke bonyii bò Nyo' to
 cawεε bò to nu ε ghan keηke je keenu teyey ê wvú
 ejise. Geenεn, ε Nyo' ge ε mvuntelem mvu keεse
 ke bonyii le teme ghaw mεy nonεn. ⁸ Fifi nu no bó
 to saηε le,

“Nyo' to nu ε ge ε bó no funfunje,
 ε ejise ebo fanje yaa ebvuu eyene mwεem e ke,
 ε bitem bibole yaa yuuke mwεem ke.

11:3 1Bfn 19:10, 14, 18 * **11:4** Baal wvun to nu fimoo. **11:5**
 9:27 **11:6** 4:5; Gal 3:18 **11:8** Yesa 29:10; Dito 29:4; Mat 13:14-15

Bó ε no nu κε nonεn ε to ε buy εben e.”

⁹ Ε Dawe to nu ε jeme tεn λε,

“Nyo' ege é mwεεm mvudien mvù bó diee yuuke
njon

enjim bó diεwε lawe le,

ebvuu ekoo bó diεwε ketam e.

Mvú etu fiεε fi nu esεn lo bó etufe,

é emum enu nlawma gee dibole.

¹⁰ Nyo' ege é ejise εbo ejjim wvu λε fo bó eyεnè lo
mwεεm e κε.

Wvú ege tεn é jím yibo εngvuushε emεy lo nonεn.”

¹¹ Me ε no mbiite λε laa é fεn nu λε bonyii bo Islael
to baytene nεn keεgbwe emεy lo fokuse λε? Ke ε
nu nonεn κε. Kebefε kè bó to gee to nu ε kaa to
lo bó mboyma fô bonyii bò yaa nu κε bo Islael e,
wvu λε bonyii bo Islael ebenè kendon. ¹² Ε è fεn
nu λε kebefε kè bó to gee to nu ε kaa to ε è nu bó
bvujonke yí nshε le, ε ngbwe wvù bó to gbweε to ε
è nu bó bvujonke fô bonyii bò yaa nu κε bo Islael
e, tu bvujonke bvù nu ke enu seke bonyii bo Islael
bocii ε beε Klistu le nu ke enu nεε?

*Fo bonyii bò yaa nu κε bo Islael emum ekfune
gvuw bó bonyii bo Islael κε*

¹³ Me ηgomte keenjeme keseen ε è nu ê ben bonyii
bò yaa nu κε bo Islael. No me nu waa ntum Jisos
fô bonyii bò yaa nu κε bo Islael e, me ε mum ε no
njoo lemme diem λε è nu fiεε ε fí kuuke. ¹⁴ Ε me
ηgee nonεn wvu λε me εnje é Bojuu bosεse ebenè
kendon, é fí ekum bó le, é bomew bó le ke eboy. ¹⁵ Ε
è fεn nu λε Nyo' to dioo ma bonyii bo Islael ε fifin ge
ε bonyii bomew yí won e kase tu fiεε fimwaan bó

bo Nyo', tu è nu ke enu seke wvú ε kase ε fiisen bó, ε fí nu nεε? Fí nu ke enu lo diεwε seke wee ε kpwe ε kase ε buy yî kpwe le. ¹⁶ Ε wee guse bvulem ε baa sâ' dvú ê Nyo', tu bvulem bvudvu bvucii nu enu wase bvú Nyo' le. Kete ε no nu ε γεη yidvu nu yi Nyo', tu tíεw kete kedvu nu enu τεν yi Nyo'.

¹⁷ Geenεn, é è fen nu le tíεw kete yimew nu ε bó to faashε lanγε mum jo wase ε è nu ben bò nu kete ke Olif e ke εkow, to shfuwyε yî kete ke Olif kè bó yele lo le fò tíεw yimew γε to nen'yεε, wvu le ben eκεηke ten joo yi nen'yi yî kete kedvu le, ¹⁸ tu ke ben κεηke keekfune gvuw ben ε bo tíεw yidvu γε κε. Ε ben kfune gvuw ben ε bó, é ben no kumyi le ben nu ke lo tíεw. Ε è yaa gee ben ε γεη σε nu dvú κε. Ε gee γεη ε ben σε nu dvú. ¹⁹ Ε nulo é wee mvu ben e ene ejemyi le, “Κε bó to faashi tíεw keeshfuw ε è nu me fó.” ²⁰ Ε nu kecεεy. Bó to faashi bó lanγι njefo κε bó to κεηke mbee κε. Ben ε no nu fó temyi nje fitele fi ben lese yî Klistu le. Nonεn, fo ben emum ebensee ye κε. Ben enù nfan nfan. ²¹ Ben ekeè le é Nyo' nu σε wvú to nu ε bawce tíεw kete kè bó yele lo kie, tu κε è nulo ten é wvú ke ebawce ben κε. ²² Ben etaa le eyen le Nyo' κεηke fitele fi jee baay bvuu κεηke ten fitele fi cewcew e. Wvú ké no cewcewe bô bonyii bò nu ε gbwe, geenεn dunγι fitele fi jee fô ben e fen é ben nu ε mεy ε no bii ê je ye le. Ε fuw κε nonεn, tu wvú nu ke efaashε ten ben elan. ²³ Ε dioo tu fô bonyii bo Islael e, é bó kumene lo ε no κεηke mbee, é Nyo' ekase ejo bó eshfuyε yî kete kie le, njefo è nu fiεε ε Nyo' κεηke mvunγay keekase ege. ²⁴ Ben ekeè le, é ben nu tíεw ε bó to faashε yî kete ke Olif e

kè kuu ε è nu ekow, to shfuwyε yî kè bó yele lo le, ε è nu fiεε ε fí yaa kεηke keenu nonεn kε, tu kε è nulo é bó ekase ejo tíεw yî è nu yi kete kè bó yele lo yî bó to faashεε wase ekase etfuushε yî kete kedvu le efey lo nonεn e?

Nyo' camte shen fô wee tfuu le

²⁵ Boom bo bwεεm e, me ηgomte le ben ekiεε kecεεy kin kè nu ê nnyilε le, wvu le fo ben ke enε ebensee ye le ben feefene baay kε. Fí nu le εkolε kè tεmyεεn nu ε to fô bonyii bo Islael e nteen. Ε bó nu ke etεmyi kε bikuu nonεn egeen ebuy seke bonyii bò yaa nu kε bo Islael bocii bò nu keeley ηgoo bonyii bo Klistu le ε ley wase. ²⁶ Fí nu ke edioo ε kooy nonεn, é bonyii bo Islael bocii emum eboy. Ε nu fí fi bó to saηεε ε Nyo' gayte le, “Wee wvù nu ke ebvuse bonyii ηγεw e nu ke ebuy Sayon.

Wvú nu ke ebvuse gee di befe ê kfuu di Yakow e.

²⁷ Ε fifin nu monkan mò me nu ηke engbwo bee bó seke me ε ncake bibefε bibole.”

²⁸ Ε keba ke saaka wvù jee wvu Nyo' le nu ε bonyii bo Islael nu bonyii bo bvuban e fô Nyo' le nje yene. Ε dioo etu ê keba ke ncaw wvù Nyo' to cawεε wase bó le, nu ε bonyii bo Islael nu lo fitele fiew nje monkan mò wvú to gbwolεε bô bo'icee cee bó. ²⁹ Fí nu nonεn njefo é Nyo' nya wase nnya ê wee, wvú saa ebvuu ekase efi kε, é wvú tenε wase wee, wvú saa ebvuu ekase ecinε wvú le kε. ³⁰ No ben bonyii bò yaa nu kε bo Islael to shee nu yaa yuuke Nyo' le kε, geenεn ε no nu keseen ε wvú ε cam wase shen

fô ben e njefo bonyii bo Islael baa eyuuke wvú le ke, ³¹ è nu ke ληληη no bó ten baa eyuuke Nyo' le keseen wvu λe shen yì wvú cam fô ben e ege é wvú ke ecam ten shen fô bó le. ³² Fiεε fi nu nu λe, Nyo' nu ε lese bonyii bocii yî ncaw εκολε kè temyεεν e, wvu λe è nelo é wen ecam shen fô bó le bocii.

Mbense enù fô Nyo' le

³³ O, ben etaa eyen, bvukuke bvù è nu bvu Nyo' le nu naa lo bvu baay, ε bvufee bwew nu naa lo ten bvu baay, ε mwεεm mvù wvú kee nu ε wvú kee naa lo ten baay! Ke è nulo é wee ekiεε je yì wvú kpwanşene mwεεm jó ke. Ke è nulo é wee ekiεε je yì wvú gee mwεεm mwew jó ke. ³⁴ Fifin nu no bó sanşεε ê Nwa' Nyo' le λe,

“É nu yεε dvú wvù kee ηkpawwε Tata?

É è nu yεε wvù nulo etefe wvú?

³⁵ É nu yεε dvú wvù ke nu ε nya wase Nyo' bô fiεε wvu λe Nyo' ke ekase elaw wvú?”

³⁶ Mwεεm mvunciim ne fô wvú le. Mwεεm mvunciim fey can ye le, ε mwεεm mvunciim nu nje ye. Mbense enù fô wvú le sekecii se ηka. Fí enù nonεn.

12

Ben enya bikuu binεn ê Nyo'

¹ Boom bo bwεεm e, no Nyo' nu ε cam wase shen fô beene le, me ε mum ε no ηkule can λe ben enya bikuu binεn ê Nyo' diεwε mwεεm mvu ncese le mvù bεε mvuyuum yuule ε Nyo' ε bee le. Fifin nu

11:32 3:22; Gal 3:22 **11:33** Job 11:7; Mben 139:17 **11:34** Job 15:8; Yεsa 40:13 **11:35** Job 41:11 **11:36** 16:27; 1Kol 8:6 **12:1** 6:13; 1Bi 2:5

je yi ɫɛŋ fô ben e keebunlee Nyo' jó le. ² Fo ben ebii mwεεm mvù bonyii bo yî nshε le fεn gee kε. Ben ecinε é Nyo' enyaa ben bô bonkpawwεε bô bofε, é bó ekumene ben. E ben gee nonεn, é ben emum ekiεε keeyeese kee fiεε fi Nyo' shieele, fi è nu fi jee, ε Nyo' ε bee dvú, ε fí ε jon wvú le ε gen ε mεse.

³ Me diεwε wee wvù Nyo' nu ε buw e, nu ε me ŋgomte keenɔay ê ben bocii ɫε, fo wee ekpwawcì ekumε ekolε kew ɫε wen nu fiεε fimew fele fiεε fi wvú nu kε. Wee ekpwaakè ekumε ekolε kew ê je yi ɫɛŋ e. E wee ekpwawcì bii nfew mbee wvù Nyo' nu ε nya ê wvú le. ⁴ Beene kee ɫε ye wee nu yimiaaŋ, kɛŋke biba jεεy jεεy, ε biba bidvu kɛŋke lemme jεεy jεεy. ⁵ E nu kε ɫɛŋɫɛŋ no beene nu. Naa no beene cim nu nteen, nu ε beene nu ye miaaŋ yî Klistu le. E wee mvu yaa nu fô ekolε kew e maan kε. ⁶ Beene kɛŋke nnya jεεy jεεy bii je yi Nyo' nu ε buw beene jó le. Beene emum elemtè dvú. E nnya wee nu keeteete ntum Nyo', é wvú no teetè bii nfew mbee wvù Nyo' nu ε nya ê wvú le. ⁷ E nnya wee nu keelemte fô bonyii le, é wvú no lemtè fô bó le. E yi wee nu keeyεεyi bonyii, é wvú no yεεyi. ⁸ E nnya wee nu keeyvwuse mvuntelem mvu bonyii le, é wvú no yvuwsè. E yi wee nnya nu keenyaa mwεεm ê bonyii, é wvú yene can ye. E yi wee nu keetaale fô bonyii le, é wvú no taalè fô bó le bô fitele fiew ficii. E wee nu ε ye nnya nu keecamte shen fô bonyii le, é wvú no camtè yuuke njon.

Nkoŋen wvu keεεy

12:2 Efε 4:22-24; 1Tes 5:21 **12:3** 1:5; Mat 20:26; 1Kol 12:11, 28;
 Efε 4:17 **12:4** 1Kol 12:27 **12:6** 1Kol 12:4-11; 12:27-14:40; 1Bi
 4:10-11 **12:7** Lem 6:1-3; 2Kol 9:5, 7

⁹ Nkoŋen wene keŋke keenù wvu keceey. Ben ebanè fiε fi befe, leemè ε è nu yî fiε fi jee le. ¹⁰ Ben ekoŋenè bikuu binen bô fitele ficii diεwe boom bo bwee wan e. Ben efelè naa lo bonyii bocii yî n'wvum wvù ben nyaa ê bonyii le. ¹¹ Fo ben egeè ŋgoy ke. Mvuntelem mvunen eyvuwsè sekecii ε ben lemte lemme di Nyo' le. ¹² Ben elanlanè yî fiε fi ben taale fwe yî dvú le kee ε ben nu ke ekeŋke le. Ben ekuulè shém yî bonεw e. Ben enù yî bunle le sekecii. ¹³ Ben eficì bonyii bò è nu bo Nyo' le bò fuute. Ben efisenè botolo yéw yene le taale fô bó le ntay.

¹⁴ Ben elékè ε Nyo' elan ε è nu kembonen yî bonyii bò bone bikaa ê ben εjim e. Ben elékè ε è nu kembonen fô bó le. Fo ben elékè ε eto lon fô bó le ke. ¹⁵ Ben elanlanè ben ε bonyii bò lanlanε, enù yî yii le ben ε bonyii bò nu yî yii le. ¹⁶ Ben eceè yî fiε le fimwaan. Fo ben ebenseè ye ke. Ben ekoolé nsán ben ε bonyii bo nεw nεw. Fo ben ejoð le ben kee mwεem fele no ben kee ke.

¹⁷ Fo ben etfuusè kebefε bô kebefε ke. Ben ekeŋké ŋkpawwce keegeε ε è nu mwεem mvù bonyii bocii yene le è nu mvù jee. ¹⁸ ε je nu dvú, no ben yene, é ben no momtè keecce yî nyεkeey e ben ε bonyii bocii. ¹⁹ Nsáa yem shém, fo ben eyuu emomtè naa lo keetfuuse envuke ke. Ben ecineε dvú

12:9 2Kol 6:6; 8:24; 1Tim 1:5; 1Bi 1:22; 1Kol 13:4-7 **12:10** 14:15; Jon 13:14-15; Gal 5:13; 6:3, 10; Efe 4:2; Fili 2:2-3 **12:11** 8:9; Gal 5:25; Mwm 3:15 **12:12** 5:2-3; 8:24-25; Mat 24:13, 22; Luk 18:1; 1Kol 10:13; 1Tes 2:14 **12:13** Gal 6:10; Ibu 13:2 **12:14** Mat 5:44
12:15 Job 30:25; 1Kol 12:26; 2Kol 11:29 **12:16** Bŋgn 3:7; 1Kol 1:10-11, 19-20, 27-28; 8:1 **12:17** Bŋgn 20:22; 1Kol 6:7; 1Tes 5:15; 1Bi 3:9 **12:19** Dito 32:35; Mat 5:39

é Nyo' ke eduŋce shém ye yì ffuuke ê bó. E nu fí fi bó nu ε san le,

“Envuke nu ε è keŋke me keentfuse.

E nu me wvù nu ŋke enlaw bó.

Fifin gayte Tata Nyo'.”

²⁰ Fì è nulo é ben egeè nu fin fí bó san ê Nwa' Nyo' le le, “E jen yuu wee wo bvuban, é wo nya fiεε ε wvù die. Kendon é no yumte wvù, é wo nya fiεε ε wvù wu. E wo ge nonen, é ken'wuumen enu fô wvù efa.” ²¹ Fo ben ecine é kebefε eso ben ke. Ben esò lo kebefε bò mwεem mvù jee.

13

Beene eyuukè bonyii bò keŋke mvunḡay mvu sa' le

¹ Wee tfuu keŋke keeyuukè bonyii bò keŋke mvunḡay mvu sa' le, njefo ke mvunḡay nu dvù se mvù ne fô Nyo' le ke. Boba bò saake nu ε è gεke Nyo'. ² Fí ε mum ε no nu le é wee duŋci ekole kè temyεen ê bonyii bò keŋke mvunḡay mvu sa' le, tu mwεten duŋci ε è nu ê bonyii bò è gεke Nyo'. E bonyii bò duŋci ekole kè temyεen teŋe ε è nu ŋgew yí bikuu bibole. ³ Ben ekeè le bonyii bò saake won nu ε bonyii bò keŋke keŋge kè jee yaa ké no fane bó ke. E ké no fane bò befe keŋge. E wo shieele le ke wo nu efane bonyii bò keŋke mvunḡay mvu sa' le, é wo mum no geè le fiεε fi jee, é bó emum ebense wo. ⁴ Wee wvù saake bonyii nu ε wvù lemte ε è nu fô Nyo' le le bonyii eceè ntay. Geen, é wo ne ε no gee fiεε fi befe, é wo mum no fane wvù, njefo ke mvunḡay mvù bó nya ê wvù keeleese bonyii yí

ηγεω e nu mvu εcici κε. Ε nu wee lemme wvu Nyo' wvù duηci shém Nyo' yì ffluuke fô bonyii bò gee mwεεm mvù befe le. ⁵ Nonεn ben κεηke keeyuukè bonyii bò saake won η e, ε è yaa nu κε le ηjefo ben fane shém Nyo' yì ffluuke κε. Ben eyuukè tεn wvu ε fo fiεε enu dvú fi esaake ben fô fitele le κε. ⁶ Ε nεε fiεε fi gee ε ben σε laηke tεn shile, ηjefo bonyii bò κεηke mvuηgay mvu sa' le lemte ε è nu fô Nyo' le, ε bó ε nya kefew kebole kecii yì lemme didvu le. ⁷ Ben enyaà fiεε ficii fi ben κεηke keenya ê wee tfuu. Ε è nu shile keelaη, é ben laη. Ε è nu keelaw mwεεm mvù ben κεηke keelaw, é ben law. Ε è nu wee wvù ben κεηke keefane wvú, é ben no fanè. Ε è nu wvù ben nu enya ε è nu n'wvum ê wvú, é ben nya.

Ben ekoηenè bikuu binεn

⁸ Fo wee eκεηkè naa lo fioo bô wee mvu εfey fioo yì è nu κεηkoηεn κε. Ben ekeè le, é wee kooηke wee mvu, tu wvú nu ε γεε wase bonci bocii. ⁹ Bonci bo Nyo' le bò gayte le,

“Fo wo ejaη kpwεε wee,

fo wo eyu wee,

fo wo ecoη bvucoη,

fo wo edewkenè εjise κε,”

naa noo nci wvù la, nu ε bó ε taashe yì nci wvù gayte le,

“Ε kooηkè waa bwoo no wo kooηke εkolε kuw” e.

¹⁰ Ε wee kooηke wee mvu, wvú saa ebvu ege naa lo fiεε fi befe bô wvú κε. Nonεn é wee kooηke wee mvu, tu wvú nu ε γεε wase bonci bocii.

13:5 2:15 **13:7** Mat 22:21 **13:8** Jon 13:34; 1Kol 13; 16:14;
Gal 6:10 **13:9** Dito 5:17-21; Lεw 19:18; Mat 22:34-40; Gal 5:14;
Jem 2:8-13

¹¹ Ben egeè mwεεm mvun nonεn kee no kefew nu wase keseen. Kefew nu ε kí ε kocεn wase fô ben e keekamse. Ben ekamse njefo kefew kè Nyo' nu eboyse beene nu wase nceencee fele no kí to shee nu seke beene to lesεε fitele yî Jisos Klistu le. ¹² Entaη kaa wase, ε ekfuη yuule wase too. Beene emum elanη gee di εjiwε le, ejo wase ε è nu gee di n'yuule diεwε mwεεm mvu jem e. ¹³ Beene eceè nce wvù kenηke n'wvum diεwε bonyii bò læne εmvunsheenη e. Fo ben ediekenè, wukene gee diεwε bwé le κε. Fo ben ewuù mbvuum ε mó koole κε. Fo ben eceè nce nnyεn kenjanη noo nce nsake κε. Fo ben ewaalè waa bvuu kenηke kenghεw κε. ¹⁴ Ben ejo ε è nu nce Tata Jisos Klistu yî yene le. Fo ben enya naa lo bvudvuu ê nyam ye wvu læ ben egee mwεεm mvù befe mvù yí shieele κε.

14

Fo wee esaakè wee mvu ke

¹ Ben efisenè bonyii bo wεεyi yî mbee le ê ben εnte. Fo ben ε boba bonyii ebeeke ε è nu mbew yî mwεεm mvù bó kpawaci læ è nu mvu læη keege le κε. ² Wee mvu nu ε wvú beηe læ è nulo é wen ediee fiεε ficii. Geenεn ε wee mvu wvù mbee we wεεyi nu ε wvú diee κε fiew ε è nu mbáse yî bó keeke lo. ³ Fo wee wvù diee fiεε ficii yaa nyaake, enyεnsè wee wvù nyaake κε. Fo wee wvù nyaake, esaakè wee wvù diee fiεε ficii yaa nyaake mum

13:11 1Tεs 5:5-8 **13:11** Εφε 5:14-16; 1Kol 7:29-31 **13:12** Εφε 5:11; 6:11, 13; 1Jon 2:8 **13:13** Luk 21:34; Εφε 5:18 **13:14** Fili 2:5; Kolo 3:15 **14:1** 1Kol 8:1-13; 9:22; 10:23-33; Kolo 2:16, 20-22; 1Tim 4:4-5; Ibu 13:9 **14:1** 15:7 **14:2** Dan 1:8; 1Kol 10:25-28

sumtene lo nsaw we ke, njefo bó bocii nu ε Nyo' ε fiisen bó. ⁴ Ε nu wo wvù yεε keesaake wee lemme wee mvu mum sumtene lo nsaw we? Ε κενκε cee εkolε we keeke eyen laa waa we lemme leeme ntay nuu wvú gbwee lo ε. Ε wvú nu ke eleem we, njefo Tata nulo eleke wvú we é wvú eleem ntay. ⁵ Wee mvu nu ten dvú wvù joo ε εdiuw yomew nu yo baay baay ê yomew e. Ε wee mvu joo fiew ε εdiuw εcii nu ke lenlen. Fieε fi nu, nu ke ε fo wee ekenkè kemaηen ê ηkpawace we le yî fieε fi wvú leeme yî dvú le ke. ⁶ Wee wvù joo ε εdiuw yomew nu yo baay baay gee nonen keenya n'wvum ê Tata. Ε wee wvù diee fieε ficii diee ten keenya n'wvum ê Tata, no wvú gee nonen no nyaa keyoone ê Nyo'. Ε wee wvú nyensee keediee fieε ficii nyensee ke ten keenya n'wvum ê Tata, no wvú nyaa ten keyoone ê Nyo'. ⁷ Beene ekeè ε é wee nu dvú, tu ke è κενκε wvú εkolε kew ke. Ε wvú kpwe lo, é saa ekenkè wvú εkolε kew ke. ⁸ Ε beene nu dvú, tu beene nu ke beene ε bo Tata, beene é kpwe, tu beene nu ke beene ε bo Tata. Nonen, kenεε beene nu dvú, kenεε beene ε kpwe, tu è κενκε ke Tata beene. ⁹ Ε nu shiee wvù Klistu to kpweε kase buy yî kpwe le no nu dvú. Wvú to ge nonen wvu ε wen enù Tata bonyii bocii bò bεε dvú bò bò kpweken wase. ¹⁰ Nonen, é nu nje la wvù wo saake waa bwoo mum sumtene lo nsaw we? Ε é nu ten nje la wvù wo nyensee waa bwoo? Ben ekeè ε beene bocii nu ke eleem fwe dvu Nyo' é wvú esaw beene. ¹¹ Ε nu fieε fi bó nu ε san ε,
 “Me wvù Tata ηgayte ε, no me nu dvú,

14:5 Gal 4:10 **14:6** 1Tim 4:3-5 **14:7** 2Kol 5:14-15; Gal 2:19-20
14:10 2:6 **14:11** Yεsa 45:23-24

wee tfuu nu ke etum ενvuw ê me εjise,
 é wee tfuu ejemyi bô diuw we le me nu Nyo'."

¹² Fí ε mum ε no nu le wee mwaan mwaan beene
 le κενke keeke eleem ê Nyo' εjise see no gee diew to
 nu.

Fo wee ege fiεε fi waa bwee egbwe lo ke

¹³ Nonεn, fo beene ebvuu esaake wee noo wee
 mum sumtene lo nsaw ke. Fiεε fi beene κενke
 keegeè nu le wee dioo gee fiεε no yene fo enu fiεε
 fi ege é waa bwee ebaytεn yî dvú le κενεε egbwe lo
 ke. ¹⁴ Me ηkee naa lo, ε me ε mbee diεwε wee Tata
 Jisos e le ke fiεε fidien fimew nu dvú εfinεfin fi nu
 se fí yuule lo ke. Geenεn, é wee mvu nε ε no yene le
 fiεε fidien fimew nu ε fí yaa yuule ke, tu fí nu enu ke
 nonεn fô wvú le. ¹⁵ ε wo diee fiεε ε fí beete bô waa
 bwoo, tu ke wo bvuu dunji κενκονεn fô wvú le ke.
 Fo wo ecine é fiεε fi wo diee ege é waa bwoo wvú
 Klistu to kpweε nje ye, egbwe lo ke. ¹⁶ Nonεn, fo wo
 ege é fiεε fi jee fi wo gee ke enε etu fi bó ejemyi wase
 le è nu fi befε ke. ¹⁷ Ben ekeè le ke bvunfon bvú Nyo'
 le nu fiεε fi ekumε mwεεm mvudien bô mwεεm
 mvuwuun ke. ε nu fiεε fi ekumε keekεnke nce wvu
 teyey bô wvu nyεkeey noo keekεnke nlanlan wvú
 nen'yi fô Keyoy ke Yuule le. ¹⁸ ε wee lemte Klistu le
 ê yiyε je le, tu Nyo' nu eyuuke njon bô wvú, ε bonyii
 bensee tεn wvú. ¹⁹ Beene emum ebii mwεεm mvú
 too ε è nu bô nyεkeey noo mvú fici beene keeyoote
 lo wee noo wee le. ²⁰ Fo ben ebefe bô lemte di
 Nyo' le nje mwεεm mvudien ke. ε nu kecεey le
 mwεεm mvudien mvunciim yuule lo, geenεn é wo

14:12 Gal 6:5 **14:13** 1Kol 10:32; 1Jon 2:10 **14:14** 14:23; Mat
 15:11; Lem 10:15; Tay 1:15 **14:15** 1Kol 8:1, 11-13; 13; Gal 6:10
14:17 Mat 6:31-33; 1Kol 8:8; Gal 5:22-24

diee fiεε fi nulo ege é wee mvu egbwe lo, tu è nu fiεε fi befe ε wo gee. ²¹ ε nu fiεε fi jee keetun keedie nyam, keεεε keewu mbvuum, keεεε keege naa la fi nulo ege é waa bwoo egbwe lo. ²² ε fitele fiuw beje fiεε fimew e, é wo gee ε è no kee ke ben ε Nyo' bofeε. Njon wvu baay nu fô wee wvù shiee baa enu dvú fô wvú le keesaake ekole kew ke, njefo wvú gee fiεε fi wvú tomte le fi nu leη e. ²³ Geenεn, wee wvù diee fiεε keηke kemaηεn fô fitele fiew e nu wase ηgew e, njefo wvú gee fiεε ε è yaa nu fi fitele fiew beje dvú ke. Ben ekeè le fiεε ficii fi wee gee se fitele fiew nu ε bee, nu ε è nu kebefε.

15

Wee egeè fiεε fi ejeè tεn waa bwee le

¹ Beene bò tεmyi keηke keekuulè shém bô gbwee di bonyii bo weεyi gbwee. Fo beene egeè fiεε ε è nu ke fi è nulo é ye ejee ke ε è nu beene ke. ² Wee mwaanη mwaanη beene le keηke keemomte keegeè fiεε fi ejeè waa bwee le keefici wvú ε mbee we kuu. ³ Ben keè tεn le ke Jisos Klistu to gee mwεεm mvù ye ejeè ke ε è nu wvú ke. Wvú to gee fiew ε fí kooyi no bó saη e wee jemyi ê Nyo' le,

“Boncun bò bonyii nan'yi wo dvú nu ε tu yî yeεm e.”

⁴ Beene kee lo le mwεεm mvunciim mvù bó to saηεε ê Nwa' Nyo' le fwele to nu keetefe beene dvú, wvu le mvú ege é beene eleemè tεmyi, é mvuntelem mvuseεbeene eyvuwsè yî fiεε fi beene taale fwe yî dvú le. ⁵ Me nleke le Nyo' wvù gee ε bonyii leeme tεmyi bvuu gee ε mvuntelem mvu

14:21 1Kol 8:13 **14:23** 14:14 **15:1** 14:1-2; 1Kol 8:1-2; 10:23-24

15:3 Mben 69:9 **15:4** 1Kol 10:11; 2Tim 3:16 **15:5** 12:16; Fili

2:2-5

bonyii le yvuwse, ege é ben eceè yî fiεε le fimwaan ben ε bonyii bocii bii no Klistu Jisos duŋci, ⁶ wvu le yî kentaashε le, é ben ebenseè Nyo' wvù nu Icee Tata wesebeene wvù Jisos Klistu yî diεw e miaaŋ.

Ben efisen wee tfuu lenlen no Klistu nu ε fisen ben

⁷ Ben emum efisen wee tfuu ke lenlen no Klistu nu ε fisen ben, é mbense egenè ê Nyo'. ⁸ E me ensee ê ben le Klistu to nu ε jo ekole kew diεwε waa lemme le fô Bojuu le keeduŋce ê bó le Nyo' ké no jemyi keceey. Wvù to ge nonen keetom ŋkawma wvù Nyo' to nyaε ê bo'icee cee bó. ⁹ E wvù to bvuu ge nonen wvu le bonyii bò yaa nu ke Bojuu nelo ebenseè ten Nyo' nje shen yî Nyo' keŋke fô bó le. Fifin nu no bó saŋε le,

“No fi nu nonen, me nu ŋke embensee wo ente jo bonyii bò yaa nu ke Bojuu. E me nu ŋke en'yemte mbensee diee diuw.”

¹⁰ E fi bvuu nu ε bó ε saŋ le,

“Ben bò yaa nu ke Bojuu, ben elanlanè ben ε bonyii bo Nyo' le.”

¹¹ E fi bvuu nu ten ε bó ε saŋ le,

“Bonyii bò yaa nu ke Bojuu, ben ebenseè Tata. Bitum bicii, ben ebenseè Tata.”

¹² E Yesaya to bvuu jeme ten le,

“Biay mi nu ke esan ê kfu di Jεese le.

ε è nu wee wvù nu ke ebuy esaake bitum bi bonyii bò yaa nu ke Bojuu le.

ε nu yî ye le wvù bitum nu ke egεε bvufee bvubole.”

15:7 14:1 **15:8** Mat 15:24; Lem 3:25-26 **15:9** Mben 18:49

15:10 Dito 32:43 **15:11** Mben 117:1 **15:12** Yesa 11:10

13 Me nleke le Nyo' wvù beene taale fwe yî ye le, eyiñsen mvuntelem mvunen bô njon noo nyekeey no ben nu ε lese fitele yî ye le, wvu le ê mvunḡay mvu Keyoy ke Yuule le, é ben etaale ke ε è nu fwe sekecii yî fiεε fi ben kee le ben nu ke ekeñke le.

Shiee wvù Baul to sañεε ê je yî wvù to sañεε le

14 Boom bo bwεεm e, me keβεε ηkee ntay le ben keñke naa keñge kè jee baay, ε ben ε yiñsen bô bvufee, kee ten keetefe bikuu binen. 15 Geenεn, yî mwεεm mvumew e nu ε me ε nsañ ε nlooce ε ntooshe lo ben. E me ηge nonεn keeñkume lo ben, ε è nu nje mbuwma wvù Nyo' nu ε buw me dvú, 16 le me enù wee lemme Klistu Jisos fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le. Me ηgee lemme din diεwe cee ncese le, nlemte yî saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le, wvu le bonyii bò yaa nu ke Bojuu enù diεwe ncese wvù Nyo' nu ε bee le, ε Keyoy ke Yuule ε seyse bó ε gεε bó ε no yuule. 17 Nje Klistu Jisos, nu ε è nulo é me embensee ye yî lemme di me nlemte fô Nyo' le. 18 Ke è nulo é me emom lo enjeme ekume fiεε fimew jεey, efey fi Klistu nu ε ge wase fele yî yem e, le bonyii bò yaa nu ke Bojuu elese fitele yî ye le ke. Bó to lese fitele bii mwεεm mvù me nto njemyi bô mvù me nto ηgee le. 19 E è to nu ten bii mvunḡay mvu mwεεm mvù duñci mvunḡay mvu Nyo' le bô mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e mvù me nto ηgee le, noo yî mvunḡay mvu Keyoy ke Yuule le. Nonεn, keekew Jelusalem ekenen egen ebuy keba kè Illilikum e, nu ε me ε nlooce wase ε nfewce saaka

15:13 5:1-2; 8:14-16, 24-28; 12:12 15:15 1:5 15:16 Fili 2:17

15:18 2Kol 3:5 15:19 Mak 16:17; 2Kol 12:12

wvù jee εκυμε Klistu jó. ²⁰ Me nto gee nonen, ε shiee wem wvu baay nu le me enfewci saaka wvù jee wvun ε è nu fô bó ke baa yuw wase εκυμε Klistu κε, wvu le fo me ηke enε ενγεν en'yoote yî kenffuy ke wee mvu le κε. ²¹ Me nto ηgee fifin mbii ε è nu no bó to saηε le,
 “Bonyii bò bó ke baa see wase ê bó εκυμε wvú,
 nu ke eyen keceey kew e,
 ε bonyii bò ke baa yuw wase εκυμε wvú, nu ke ekiεε wvú.”

No Baul to seysee keegen Lum

²² Ε se jewse lenε din me bokaη e nteen fo me ento é beene eyenen. ²³ Geenεn, keseen κε bvudvuu bvυ lemme le bvυu beε dvú biba bin e κε. Nonεn no me nse nshee nshieele wase bilum e keento é beene eyenen, ²⁴ nu ε me ηkpwaake, ηkee naa le beene nu ke eyenen seke me nfele ηgene Sbεen. Me ηkpwaake ten le ben nu ke efice me yî lenε diem e keenγεν embuy jó, seke beene ε mooce caan, me ε n'yuw njon η ben εντελεη. ²⁵ Geenεn, keseen nu ε me nu ενγεν Jεlusalεm yî lemme le fô bonyii bò è nu bo Nyo' le bo jó le. ²⁶ Me ηgene jó njefo bonyii bo mbee le bo Masedonia noo bo Akεya se nu ε no koonke keege kensuw efi bonyii bò è nu bo Nyo' le bò fuute dvú Jεlusalεm. ²⁷ Ε to koη bó keege nonεn, ε è nu lo keceey le bó keηke keege fiεε fô bó le nonεn, njefo é bó bò yaa nu ke Bojuu nu ε keηke wase fô mbuwma wvù fici biyoy bibole wvù è nu wvu Bojuu, tu bó keηke ten keefi

Bojuu bô mwεem mvu yî nshε le fεn mvù Nyo' nu ε buw bó dvú. ²⁸ Nonεn, seke me ε mεse lemme din, ε n'yεn le fiεε fi bó suw nu ε ley can Bojuu le, é me emum enε jó, enfey jo ben, é beene eyεnen, é me emum enγen Sβεen. ²⁹ E me ηkee lo le me nu ηke endioo entoo ê ben e, entoo bô kembonεn ke Klistu le fô ben e ε kí ε yiηsen.

³⁰ Boom bo bwεem e, me ηkule lo can ê ben ê diee di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le noo yî kenκonεn ke Keyoy ke Yuule le, le ben ebene me le é beene etaashε ebunlee shiee le ê Nyo' fô me le, ³¹ le è nulo é me ηke embuy can bonyii bò yaa nu ke bo mbee le Judea. Beene ebunleè ten le bonyii bò è nu bo Nyo' le ke ebee lemme di me ηγεne keenγε Jelusalem e, ³² wvu le é Nyo' fεn nu ε bee, é me ηke entoo ê ben e n'yuuke njon, é fitele fiem elεεtene ê ben entelεη. ³³ Nyo' wvù nu Nyo' nyεkeey enù ben ε bó bocii. Fí enù nonεn.

16

Boηgayma

¹ Me ηgomte keendunεε jεme yesebeene mi yî diee nu Fueβε é ben ekiεε wvú. Wvú fici yî lemme di Nyo' le ê kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Sεηκlia le. ² Seke wvú ε to, ε ben fiisen wvú diεwε wee Tata le ê je yî è nu yî bonyii bò è nu bo Nyo' le. E fiεε nu dvú fi wvú shieele le ben efi wvú dvú, é ben fi, ekeè le wvú nu ε fi wase bonyii nteen, ε fi ten noo me.

15:30 2Kol 1:11; Eε 6:18-19; Kolo 4:3; 2Tes 3:1-2 **15:31** Lem 21:10-11; 1Tes 2:14-15 **15:32** 1:7 **15:33** 1Tes 5:23 **16:1** Lem 18:18

³ Ben egay Blisilia bô Akpwila le enya ê me. E nu bonyii ε bó ε taash ε bee bó yî lemme di Klistu Jisos e. ⁴ Bó nu ε kpwe to soy wase bó nje yem. E nu bonyii ε è yaa m ε y k ε me maan wvù nyaa keyoone ê bó k ε . Bintaash ε bi bonyii bo mbee le bi bonyii bò yaa nu k ε Bojuu le bicii nyaa t ε n keyoone ê bó. ⁵ Ben egay t ε n kentaash ε ke bonyii bo mbee le kè taashi ê bó yew e enya ê me. Ben egay Abenetus wvù nsaa yem shém e. Wvú to nu wee wvu fwe keenu wee Klistu woŋ wvù Esia le. ⁶ Ben egay t ε n Maalia wvù nu ε lem wase baay ê ben entel ε n e. ⁷ Ben egay Andulnikus bô Junias e bò nu bonyii bem bo woŋ e, ε bó ε lem wase ncaw bee bó. E nu bonyii bò bó kee bó ŋgoo boom bo ntum e bo Jisos e. E to yaw bó lese fitele yî Klistu le ê me le. ⁸ Ben egay t ε n Ambliyatus wvù nsaa yem shém wvù bee wvú nu ε taash ε yî Tata le. ⁹ Ben egay Ubanus wvù nu ε taash ε bee bó yî lemme di Klistu le, egay t ε n Stacis wvù nu nsaa yem shém e. ¹⁰ Ben egay Ebeles e. E nu wee ε wvú duŋ ε wase le wen leeme bô Klistu t ε myi. Ben egay t ε n bonyii bo yew dvu Alistobulus e. ¹¹ Ben egay 'Elodion wvù wee wem woŋ e, egay t ε n bonyii bò nu ε taash ε yî Tata le bò nu yew dvu Nasisus e.

¹² Ben egay t ε n Tilfena bô Tilfosa le. E nu bok ε n ε ε bó lemte lemme di Tata le. Ben egay Besis e wvù nu fitele fiem. E nu t ε n kpwoon ε wvú ε lem wase lemme di Tata le naa baay. ¹³ Ben egay Lufus wvù Tata nu ε caw wee we le, egay t ε n bwee wvù me njoo le è nu t ε n bw ε m e. ¹⁴ Ben egay Asinklitus bô

16:3 Lem 18:2, 18-19, 26

16:5 1Kol 16:15, 19; Kolo 4:15; Flm 2

16:13 Mak 15:21

Fligon noo Emis noo Batlobas noo Emas, noo boom bo bwee wesebeene le bò nu bô bó le. ¹⁵ Ben egay Filologus bô Julia le, egay Nelius bô jeme ye le. Ben egay ten Olimbas bô bonyii bò è nu bo Nyo' le bò nu bô bó le. ¹⁶ Ben egaynen bikuu binen e, enoce ê ηηοce bonyii bo Nyo' le. Bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Klistu le bicii gayte ben e.

Ntefe wvu fokemese

¹⁷ Boom bo bwεem e, me nleke lo ben le ben eyenè ekumε bonyii bò too bô kenɣawsen jewsee ben bô n'yεyi wvù kicine wvù bó to γεεγεε ben dvú le. Ben elewtè lo boba bonyii. ¹⁸ Ben ekeè le ke boba bonyii yaa lemte ε è nu Tata wesebeene wvù Klistu le ke. Bó lemte ε è nu fô etew εbole. Bó joo njeme wvù yeke wvù è nu wvu kenλεμα λεεle bonyii bò nu se bó kee fiεε dvú. ¹⁹ No bonyii bocii nu ε yuw wase ekumε ben le ben nu bonyii bò yuuke fiεε gee, me ε mum ε no n'yuuke njonj bô ben. Geenen me ηgomte le ben efeefenè, ebii ε è nu fiεε fi jee le, yaa kenke kebo fô fiεε fi befe le ke.

²⁰ E shεete wase caan é Nyo' wvù è nu Nyo' nyεkeey etufe Satan é ben eben yî dvú le bô bikaa. Me nleke le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen kew é kí enù ben ε bó. ²¹ Timatio wvù lemte bee wvù yî fiεε le fimwaan gayte ben e. E Lushus bô Jason noo Sosibata bò nu bonyii bem bo wonj e gayte ten ben e. ²² Me wvù Tetius wvù Baul jemyi ε me nsaanke ηwa' wvun, ηgayte ten ben e ê diee di Tata le. ²³ Gayus wvù me wvù Baul

cee ê wvú yew, ε kentaashε ke bonyii bo mbee le kecii ke fεn taashi dvú gayte ben e. Ε Elastus wvù nu wee ntfu wvu ê kelaante kin e, bô waa bwee wesebeene wvù diee nu Kpwatus gayte tεn ben e. ²⁴ [Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bocii bô kembonεn kew é kí enù ben ε bó. Fí enù nonεn.] *

Mbense enù fô Nyo' le

²⁵ Mbense enù fô Nyo' le. Ε nu wvú wvù nulo ege é ben etemyi ntay bii no saaka wεm wvù jee jemyi. Saaka wvù jee wvun nu wvù me nfewci εkumε Jisos Klistu. Wvú to shee nu kenylε ke fiεε le ε bó to nyilε ε è bεε naa lo bvuyvuum e, ε keseen nu ε bó ε duηce wase ê beene. ²⁶ Kinyilε kin nu ε bó ε duηce wase. Mwεm mvù bonyii bo ntum Nyo' le to saηεε nu ε ge wase kí ε buy εmwa fô bitum bicii le. Nyo' wvù mεy lo nu wvù gayεε le bó eduηce ê bitum bicii wvu le bó elese fitele yî ye le eyuuke wvú le. ²⁷ Mbense enù sekecii fô Nyo' wvun wvù è mεy ke wvú wvù feefene le, fele yî Jisos Klistu le. Fí enù nonεn.

* **16:24** Kε bonwa' bo boyvuum nteen bò bó to yawεε saη diew Nyo' jó keηke kencim kin ke. **16:25** Εfe 1:9; 3:4-5; Kolo 1:26 **16:26** 1:2, 5 **16:27** 11:36; Fili 4:19-20; 1Tim 1:17; Jut 25; Mwm 4:11

**Nwa' Nyo' Monkan mo Monɛm
New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Noone

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Noone

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
5b12a3f8-7a2a-5b6f-b1da-1bf94b13fc2e